

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

130
Anul 14
octombrie 2020

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Început de Toamnă

CUPRINS

Constanța Buzea/ Poezii...	3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (48)...	4
George Petrovai/ Romamul fluviu de la izvoarele sale...	6
Gheorghe Constanțin Nistoroiu/ Mircea Eliade-profet ...	8
Anton Găgiu/ Spion la mine acasă...	10
Ion Iancu Vale/ Ce e aia?...	10
Voichița Tulcan Macovei/ Al Florin Țene: Filozofia-bază...	11
Al Florin Țene/ Visul alb...	13
Julia Henriete Kokucs/ O cină în oglindă...	14
Nicolae Nicoară Horia/ Poezii ...	16
Daniel Ioniță/ Istorii literare din unghiuri complementare...	17
Dorel Schor/ Elena Flerova/ Pictura pe teme iudaice...	18
Antonio Calderon de Jesus/ Tribuna de opinii...	19
ITHACA/ Colaj liric...	20
Simon Sebag Montefiore/ Sappho.....	21
Dragoș Niculescu/ Filozofia și știința...	22
Mihai Batog Bujeniță/ Iubirea ca o măsură a vieții...	24
Georgeta Blendea Zamfir/ Inducția simbolului albastru...	26
Livia Ciupercă/ Întru neuitare: Alexandru Macedonski...	27
Emilia Stroia Țena/ Angelus...	27
Maria Ieva/ Poezii,,,	29
Nicolae Dima/ Permanența metaforei...	30
Gheorghe Andrei Neagu/ Iuda misitul...	32
Firiță Carp/ Cavalerul de Maltezi...	33
Cezarina Adamescu/ A descoperii inefabilul-...	34
Oproescu Ștefania/ Nimeni...	36
Ioan Rusu/ Ochii verzi...	38
Marian Nencescu/ Critică și vocație...	39

INFO CLIMATE

Coperta 1

„Început de toamnă”

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, Gabriel
Mihalache, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen
Georgeta Popescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud,
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Poeme de Constanța Buzea

A făcut ce a promis

Murdărit pe bot cu mure,
Greierile dă de noi:
– Știi voi, gâze de pădure,
Ce s-a petrecut pe câmp?
Vrând să-nghită
O omidă,
Un mierloi un pic cam tâmp,
A rămas cu gâtul strâmb.

Ea s-ar fi răstit la el:
– Dacă nu mă lași în pace
Și dacă te porți urât,
Îți promit să-ți stau în gât!
N-a crezut-o.
Și, pe câmp,
Zboară-colo și încoace
Un mierloi cu gâtul strâmb.

O să-l vadă vreo surată,
Stând cu ciocul larg deschis,
Și-o să-l scape, o s-o scoată
Pe omidă, care, știți,
A făcut ce a promis.

Acolo unde cred că ești

Acolo unde cred că ești
Nici trenurile nu străbat
Acolo ca de sticlă par
Pădurile de brad brumat.

Tot mai departe simți și taci
Adăugat la rest mereu
Și nu mai pot înainta
Decât pierzându-mă și eu.

Cum ninge, alb e orice drum
Și alb respiră-ntregul timp
Nici nu te-aș recunoaște-acum
Desperecheat și fără nimb.

Mi-e milă și să-mi amintesc
Dar nici să uit nu mă îndur
Câtă părere-i în destin
Câtă greșală-i împrejur.

Cu degete de frig adun
Ca sub un șal înzăpezind
Sufletul nostru încă bun
Mișcarea lui către argint.

Cum ninge, nu s-ar mai opri
Și fi-vor brazii îngrădiți
Acolo unde cred ca ești
Printre barbari meteoriți.

În fiecare an aștept
Să ningă, să te pot vedea
Dacă privești, dacă asculți
Dacă mai înțelegi ceva.

Bostanele și tărtăcuța

Bostanele și tărtăcuța
Petrec la nunta lor, ehei!
Opt cai albaștri și buiaștri
Hurducăind le duc căruța,

Călări și noi pe loitra ei.
Opt cai călcând de umbră grei
În de opt ori mărita goană,
Căruța cară iezi și miei,

Călări și călători și ei,
Cireșii lăcrimează clei,
Și, numărându-i, 33,
Opt cai albaștri și buiaștri

În de ori mărita goană,
Făcând să sară-n cer rădaște
Și-n lac armate mici de broaște,
Descalcă și se deshamă
La nunta verde din bostană,
Lipindu-și buzele cu clei,
Să nu vorbească, să nu caște.

Alfabetul

– Ce mai lume de pitici!
– Taci din gură, să n-o strici!
– Mângâie-i cu umbra! Poți?
– Dacă sufli, zboară toți!

– Dacă-ți vine să strănuți?
– Cred că-n altă lume-i muți!
Hai și tu în lumea lor,
Pici-Pitic, să facem haz!
Cațără-mi-te pe nas,
Plimbă-te printre pistrui
Ca pe niște cărări!

Umbra ta va fi, în schimb,
Foarte mare, măi băiete,
Clătinându-se un timp
Pe tavan și pe perete.

– Ce mai lume de cuvinte!
– Stăm sau mergem înainte?

Un plop

Să ai un plop în care să te sui
Un turn al păsărilor fără pui,
Tăcut ori vesel, după cum anii
Lumina frunzei care naște-ntâi.

Un plop despărțitor de miazăzi,
Și dacă-l ai să-l ai definitiv,
În umbra firii lui clădit să fii.
Precum un dor în care stai captiv.

Precum un dor în care stai captiv.
Să ai un plop, bătrân de-ar fi să fie.
Printre statui de calcar, viu, naiv,
Crescut în unghiul tău de nostalgie.

Să le petreci pe toate câte sunt.
Să le aștepti pe cele care vin,
Ca un veșmânt strălucitor de vânt,
Ca un vecin al cerului senin,

Târziu când nu-ți mai pasă de culori,
Să ai un plop din care să cobori.

În căutarea adevărului (48). Viziuni asupra lumii

„Iam înțeles că un om poate avea totul neavând nimic și nimic având totul” - Mihai Eminescu

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Toți oamenii pot fi vizionari dacă, cred în puterea minții de a trece dincolo de granițele ei fizice și pot avea percepții, dar nu toți știu să le folosească. Nimic nu este mai misterios decât viziunea altei persoane asupra lumii. Noi credem că viziunea noastră asupra lumii exprimă realitatea și de cele mai multe ori nu acceptăm o altă viziune. Este nevoie de dialog, ascultare și cercetare și pentru a înțelege și o altă viziune pe care s-o acceptăm total sau parțial. Viziunea asupra lumii totale nu reprezintă suma viziunilor parțiale ale tuturor oamenilor. De cele mai multe ori neînțelegerile datorate viziunilor diferite conduc la războiul viziunilor asupra lumii, cu consecințe grave asupra evoluției omenirii. Din nefericire, în zilele noastre, o ciocnire între concepțiile despre lume este întâmpinată în multe părți ale lumii cu violență și moarte. Dacă oamenii ar asculta și părerile altora despre viziunile lor și ar lăsa la o parte interesul personal, care de cele mai multe ori este material, s-ar elimina multe dintre neînțelegeri, iar războaie ar înceta. O confruntare pașnică a viziunilor asupra lumii dintre diferitele categorii de oameni de pe această planetă ar duce la atenuarea conflictelor. Acest lucru a început încă de la venirea lui Iisus Hristos printre oameni, El acceptând condiția umană și aducând asupra lumii o nouă viziune, anume viziunea vieții veșnice. El s-a sacrificat pentru promovarea noi viziuni, astfel ca noi să vedem dincolo de lumea materială. Apostolii și toți ceilalți sfinți au împărtășit viziunea Lui asupra lumii răspândind-o printre oamenii de pe întreaga planetă. Încet, încet, omenirea părea că merge pe un drum bun, din ce în ce mai mulți oameni au acceptat această viziune, o viziune plină de iubire care aducea armonia dintre oameni. După 2000 ani, mai puțin de un sfert din populația planetei împărtășește aceeași viziune. În orice stadiu, o persoană are o viziune asupra lumii foarte diferită de celelalte persoane,

adică: un sistem de cunoaștere; idei despre lume și locul unei persoane în ea; despre atitudinea unei persoane față de realitatea înconjurătoare și față de sine. În plus, viziunea asupra lumii include pozițiile de bază ale vieții oamenilor și idealurile lor de credință. Viziunea asupra lumii ar trebui înțeleasă nu pentru a însuma toate cunoștințele umane despre lume, ci doar cunoștințele fundamentale, extrem de generale, cum ar fi: **Cum funcționează lumea?; Care este locul omului în lume?; Ce este Conștiința?; Ce este Adevărul?; Ce este fericirea umană?** și multe alte întrebări. Există trei forme de percepție a lumii: **1) Percepția lumii ca latură emoțională și psihologică, la nivelul stărilor de spirit și al sentimentelor; 2) Percepția lumii la formarea imaginilor cognitive ale lumii folosind reprezentări vizuale; 3) Viziunea asupra lumii ca latură cognitivă și intelectuală.** Viziunile asupra lumii pot fi influențate de: **mituri și legende, religie, filozofie, dar și de nivelul de dezvoltare și cercetare al societății.** Cea mai simplă și totodată cea mai răspândită viziune asupra lumii este cea obișnuită și se formează prin observarea naturii, prin activitatea muncii, prin participarea la viața societății sub influența condițiilor de trai și a culturii materiale și spirituale existente. Fiecare om are propria viziune asupra lumii care se evidențiază prin diferite grade de profunzime și spirituale existente. O viziune obișnuită asupra lumii stă la baza formării unor tipuri mai complexe. O primă viziune asupra lumii este cea mitologică, indiferent dacă aparține trecutului îndepărtat sau a zilei prezente și este o viziune care nu se bazează pe argumente teoretice și raționale, sau pe experiența emoțională a lumii. Viziunea se bazează pe mituri și legende care pot explica totul, deoarece, pentru acestea nu există necunoscute. Mitul este considerat ca fiind cea mai veche formă a culturii umane în care erau unite rudimentele cunoașterii, credințele religioase, estetica morală și evaluarea emoțională a situației. În mitologie o persoană se dizolvă în natură și fuzionează cu ea ca particulă inseparabilă. O altfel de viziune s-a format prin credința în existența unor forțe supranaturale. O altă viziune asupra lumii este influențată de religiile de pe planetă. Dintre toate religiile, creștinismul îndeplinește pentru om funcții istorice importante cum ar fi: **formează conștiința**

unității rasei umane, dezvoltă legi umane universale, acționează ca purtător de valori culturale, ordonând și păstrând moravurile, tradițiile și obiceiurile. Ideile religioase sunt conținute în filozofie, în poezie, în pictură, în arhitectură, în politică și în conștiința de zi cu zi a oamenilor. Cu ajutorul ritualurilor, religia cultivă sentimente umane de dragoste, bunătate, toleranță, compasiune, milă, datorie, dreptate, etc., oferindu-le valoare specială și legându-le sacrul de supranatural. Viziunea religioasă asupra lumii este mai logică decât cea mitologică. Religia dă sens și cunoaștere și prin urmare stabilitate existenței umane, îl ajută pe om să depășească dificultățile cotidiene. Cele mai importante trăsături ale religiei sunt sacrificiul, credința în Dumnezeu și iubirea față de tot ce există în univers. Teologul german G. Kung crede că religia are un viitor, deoarece: ***lumea modernă stărnește dorul de celălalt; dificultățile vieții ridică întrebări etice care sunt dezvoltate în religie; dezvoltă relații cu sensul absolut al ființei și acest lucru implică fiecare persoană.*** Opusul unei viziuni religioase asupra lumii este o viziune ateistă asupra lumii, la care întâmplarea joacă un rol hotărâtor, iar știința este interpretată după foloasele materiale. În această viziune materia hotărâște evoluția universului și a umanității. Viziunea asupra lumii se schimbă sincron cu lumea înconjurătoare, dar principiile de bază rămân neschimbate. Viziunea asupra lumii este un concept mai larg decât filozofia, care este o înțelegere a lumii și a omului din punct de vedere al rațiunii și al cunoașterii. Platon a scris că „**Filozofia este știința existenței ca atare**”. Potrivit lui Platon, dorința de a înțelege ființa în ansamblu ne-a dat filozofie și „**nu a existat niciodată și niciodată nu va exista un dar mai mare pentru oameni, ca acest dar al lui Dumnezeu**” (G Hegel). Relația omului cu lumea este un subiect etern al filozofiei. În același timp, subiectul filozofiei este istoric, mobil, concret, dimensiunea umană a lumii se schimbă o dată cu schimbarea forțelor esențiale ale persoanei însăși. Scopul secret al filozofiei este de a scoate o persoană din sfera vieții de zi cu zi, de a o captiva cu cele mai înalte idealuri, de a da vieții sale un adevărat sens și de a deschide calea către cele mai perfecte valori. Filozofia își alege direcția activității arbitrar și este extrem de apropiată de celelalte viziuni. Toate tipurile de viziune asupra lumii dezvoltă o anumită unitate, acoperind o anumită gamă de probleme existențiale. Ca exemple sunt date: ***modul în care spiritul se leagă de materie; ce este o persoană și care este locul său în interconectarea universală a fenomenelor lumii; cum cunoaște o persoană realitatea; ce este bine și ce este rău; care sunt legile dezvoltării umane și a societăților.*** Viziunea asupra lumii are un sens practic imens. Afectează

normele de comportament, atitudinea unei persoane de a munci, natura aspirațiilor de viață, viața sa, scopurile și interesele persoanelor. Viziunea asupra lumii este un fel de prismă spirituală prin care tot ceea ce este în jur este perceput și experimentat. Există anumite componente ale percepției lumii: cunoștințe, sentimente, valori, fapte, credințe și caracter. Cunoștințele pot fi științifice, profesionale și practice. Sentimentele se manifestă în conformitate cu reacția subiectivă a unei persoane la stimuli externi. Valorile pot fi semnificative, utile sau dăunătoare, dar percepția lor are loc prin prisma propriilor scopuri, interese și nevoi. O viziune asupra lumii se formează și se dezvoltă pe baza capacității de acțiune independent și conștient, a încrederii în ceilalți și a autocriticii. Aceasta depinde de caracterul persoanei: de voința, credința sau îndoiala. Percepția lumii este capabilă să sufere schimbări în cursul existenței unei persoane prin dobândirea de noi cunoștințe. Se întâmplă adesea ca, după un eveniment major din viața lor, oameni să-și schimbe complet viziunea asupra vieții. Omul modern a început să vadă sensul vieții în a primii plăcere de orice fel. El caută plăcerea și bunăstarea materială cu orice preț. Legătura cu țara natală și strămoșii este pierdută, relațiile în căsătorie și principiile creșterii copiilor au devenit diferite de ordinea morală creștină. De aceea este nevoie de o nouă viziune asupra lumii care are scopul de a ne pregăti pentru a face pasul către abordarea unui mod de viață armonios, în acord cu legile divinității. Aceasta nu poate fi alta decât viețuirea în unitate cu toate ființele și lucrurile lăsate de Dumnezeu pe Pământ, precum și cu tot ceea ce ne înconjoară din marele Univers. Deepak Chopra, „**poetul-profet al medicinei alternative**”, cum l-a numit revista Time, când l-a desemnat unul dintre cei mai importanți 100 de eroi și modele ale secolului al XX-lea. „**Dacă vom ajunge să ne percepem ca parte integrantă din totalitate, în noi se va naște o nouă înțelegere. Nimeni nu ne obligă să ne privim pe noi înșine sau să îi privim pe ceilalți oameni din perspectiva dramei, bine contra rău, sau corect versus incorect. Noi putem renunța oricând dorim la judecată în favoarea compasiunii, iubirii și iertării. Aceasta este vindecarea care se produce odată cu acceptarea totalității.**” Abandonarea în unitate nu mai este o acțiune numai a minții, ci și a inimii. Ea nu poate fi gândită. Ea poate fi realizată numai din iubire atunci când te găsești în centrul tău, în centrul iubirii tale. Asta se poate obține numai prin meditație și rugăciune, dincolo de cuvinte și de gânduri. Singurul scop al meditației este de a transcende mintea gânditoare și de a ajunge dincolo de conflict.

Va urma

Romanul fluviu de la izvoarele sale în familia burgheză și până la vărsarea în universalitate

George PETROVAI

Continuare din numărul trecut

2. De la Comedia umană la cea modernă

Cum cărțile sunt scrise de oameni, în general despre oameni și pentru oameni, se subînțelege de ce scriitorii nu numai că prezintă viața așa cum este, ori o înfățișează așa cum și-ar dori să fie, ci chiar pun și își pun întrebări în legătură cu acest dat de preț al Atoatefăcătorului – viața, care

pe mai departe rămâne aceeași taină neliniștitoare pentru omul întrebător și scormonitor.

Firește, cei trei scriitori nu acordă aceeași importanță, deci același spațiu, dezbaterilor filosofice despre viață și despre sensul ei. Și e firesc să fie așa, având în vedere că spațiile geografice și conjuncturile istorice le-au fixat pe retină și în memorie evenimentele specifice locului și timpului cărora ei aparțineau. Nu-i mai puțin adevărat că același fenomen – funcție de sensibilitatea, acuitatea observației și înzestrarea intelectuală – este perceput, înțeles și apoi redat în chip diferențiat de către diverși indivizi.

Astfel, pentru Thomas Mann lucru de căpetenie era – după părerea Marianeî Șora – să realizeze în Casa Buddenbrook „un necrolog al burgheziei”, dar un necrolog în care „constatăm că i se dau toate onorurile, pentru că autorul vede în ea depozitarea unei mari tradiții de virtuți cetățenești, de ținută de viață, de cinste profesională, de moravuri și obiceiuri urbane”.

La drept vorbind, principalul personaj al cărții este „firma”, o entitate aproape mitică, venerată cu evlavie dincolo de avantajele imediate pe care le garantează, la fel ca bunul nume de comercianți și ca vaza familiei, care la rândul lor își găsesc acoperirea în firmă. În jurul firmei gravitează toți membrii familiei și pentru neîncetata sporire a faimei și prosperității ei – cu toate deosebirile de fire și mentalitate – nu există conflicte între generații, ci continuitate, de la îndepărtatul strămoș care a întemeiat-o, trecând prin cei doi Johannes – bunicul și tatăl, până la moștenitorul Thomas.

De dragul acestui principiu mai presus de toate celelalte dorințe și pasiuni, Tony Buddenbrook își smulge din inimă dragostea din tinerețe pentru studentul la medicină Morten Schwarzkopf și – îmboldit în egală măsură de îndemnurile părinților și de șansa contribuției ei efective la strălucirea firmei – admite în cele din urmă să se căsătorească cu Bendix Grünlich, comerciantul din Hamburg care-i provoca doar repulsie. Dar la scurt timp după nașterea Erikăi, se dovedește că onctuosul

domn cu favoriți aurii era un detestabil vânzător de zestre și un escroc aflat în pragul falimentului, acea catastrofă „mai îngrozitoare decât moartea”, pentru că „era haosul, prăbușirea, ruina, rușinea, ocară, deznădejdea și mizeria...”

Întrucât Christian, fratele mai mic, „cu ochii lui rotunzi și înfundați în orbite, deasupra nasului exagerat de mare”, nu conferea nici o încredere cu pasiunea lui pentru teatru și hoinăreală, căci „părea plin de toane, fiind uneori de un comic grotesc, iar altădată sperind, prin apucăturile lui stranii, întreaga familie”, în chip firesc viitorul firmei este inseparabil legat de persoana lui Thomas. Iar el, „cu purtarea lui egală, de o voioșie potolită”, nu-și dezamăgește nicidecum părintele, ci – zelos și disciplinat – părăsește școala la vârsta de șaisprezece ani, pentru a-și face intrarea în afaceri, unde succesele nu întârzie să-și facă apariția, în strânsă și directă legătură cu ambiția, perseverența și destoinicia de care dă dovadă: se căsătorește cu distinsa și bogata Gerda Arnoldsen, cea care în afară de bani mai aduce în familia Buddenbrook și darul său muzical (un dar ca un blestem dacă avem în vedere germele de morbiditate ce intră în sângele micului Hanno), ajunge senator, adică unul din conducătorii micului stat liber, iar după moartea tatălui preia conducerea firmei, pe care o duce la apogeu prin suflul tineresc și curajos al acțiunilor întreprinse.

Numai că este un apogeu înșelător, dacă ne ghidăm după proverbul turcesc pe care proaspătul senator îl citează la inaugurarea luxoasei case abia terminată: „Când casa e gata, vine moartea”! Firește, comentează el, nu neaparat moartea biologică, ci „declinul...coborâșul...începutul sfârșitului...”

De-abia după ce puterile încep să-i slăbească și el se simte tot mai scârbit de singurul rol pe care este silit să-l joace pe scena vieții, de-abia atunci are curajul să recunoască în sinea lui „că fiecare cuvânt, fiecare mișcare, cea mai mărunță acțiune pe care o întreprindea devenea o comedie obositoare (subl. mea, G.P.), măcinându-i puterile”.

Iar respectiva stare de spirit este deosebit de propice pentru încolțirea întrebărilor sâcâitoare despre viață, moarte și necurmata eternitate, la care el încearcă să răspundă prin lecturi atente din Lumea ca voință și reprezentare a lui Arthur Schopenhauer. Dar deși cele citite îl răscolesc până la lacrimi prin adevărul ce i-l revelează, totuși el nu-și duce misiunea începută până la capăt, căci – ne spune autorul – „ros de grija pentru reputația casei, pentru nevastă-sa, pentru fiul său, pentru numele ce-l purta, pentru familia sa, el renunță să-și pună ordine în treburile sale eterne și se hotărăște să le rânduiască în deplină conștiinciozitate cel puțin pe cele pământești”. Așa că, parcă presimțindu-și sfârșitul apropiat (moare din cauza unui dinte!), senatorul își face testamentul, în care nu-l desemnează pe Hanno ca succesor. Decizie întemeiată, având în vedere faptul că el era perfect conștient de efectul dizolvant al muzicii asupra fiului său. De altminteri, Hanno chiar îi spune prietenului său Kai că ar vrea să moară, întrucât nu-i bun de nimic și întrucât face parte dintr-o familie îmbătrânită. Ceea ce se și întâmplă la scurtă vreme după moartea senatorului, și asta numai pentru că Hanno nu vroia să lupte cu tifosul ce-l pune la pat...

Astfel, nietzscheanismul sub care se plasează bolnăviciosul și mult prea sfiosul Hanno și care de fapt se ivește în timpul tinereții autorului, întrerupe – după cum just punctează Mariana Șora – „influența covârșitoare a lui Schopenhauer asupra câtorva generații ale burgheziei germane”...

De menționat că acea ironie care constituie o atitudine

fundamentală a lui Thomas Mann, contribuie din plin la întărirea impresiei de comedie sinistă, inspirată expresie utilizată de Tony într-una din numeroasele dialoguri purtate cu fratele ei Tom. Și unde se învederează cel mai bine ironia neiertătoare a autorului? În gama diversificată a portretelor inspirate de realitate, pe care caută să le individualizeze și să le fixeze în memoria cititorului fie prin hazoase particularități biologice și vestimentare ale acestora, fie prin anumite clișee verbale întrebuițate de ei.

Astfel, dacă Bendix Grünlich, primul soț al lui Tony, avea favoriți lungi, de un galben-auriu și-și condimenta spusele mieroase cu câte un „he-e-hm”, Alois Permaneder, cel de-al doilea soț, avea un „aer de focă”, pantaloni prea scurți și un dialect „noduros”, presărat cu „Tii, ce pacoste!” și cu terminații ale verbelor, care ni se par deopotrivă amuzante și familiare, deoarece ne readuc în memorie neuitatele expresii folosite de personajele lui Caragiale: „Bine v-am găsită! Ei, cum o mai duserăți de-atunci? Ce mai făcureți pe acilea de atâta amar de vreme?...”

Dar arta portretistică a lui Thomas Mann dobândește cu adevărat proporțiile unei veritabile galerii înspre finalul romanului, adică atunci când – călăuzit de propriile amintiri, sentimente și resentimente – el ne introduce în școala unde învață Hanno și unde din câteva tușe conturează ba chipul unui profesor, ba al unui elev.

Remarcabile, de asemenea, sunt tablourile marine, precum următorul: „Marea tulbure, răscolită, se acoperă de spumă în lung și în lat. Valuri mari, puternice se rostogoleau neînduplecate, cu o liniște înspăimântătoare, spre țărm, se încovoiau în volte verzi întunecate, cu reflexe metalice și se prăbușeau bubuind pe mal”.

De menționat că în Casa Buddenbrook, Thomas Mann nu insistă asupra numeroaselor stări conflictuale, apărute și consumate pe lungul parcurs al desfășurării acțiunii romanului: revoluțiile de la 1848, războiul prusaco-danez din anul 1864, războiul prusaco-austriac din 1866 și cel franco-prusac din 1871, poate și datorită faptului că – cel puțin în faza de început – toate războaiele purtate de cancelarul Otto von Bismarck în vederea întăririi celui de-al doilea Reich, nu au afectat în vreun fel orașul hanseatic Lübeck.

Revoluția de la 1848, bunăoară, este o veritabilă parodie prin ineficacitatea de care dă dovadă, și ea practic ia sfârșit atunci când consulul Buddenbrook, tatăl lui Thomas, foarte cătrănit că „Nici lămpile n-au fost aprinse”, le ordonă „revoluționarilor” să meargă la casele lor: „Ei, oameni buni, roști în sfârșit consulul Buddenbrook, cred că cel mai bun lucru ar fi să vă duceți toți pe la casele voastre!” Cee ce ei de îndată fac, foarte mulțumiți că nu l-au supărat pe consul...

Nu la fel stau lucrurile cu Familia Thibault, roman a cărui acțiune, în partea sa cea mai consistentă, surprinde frământările sociale din perioada premergătoare primei conflagrații mondiale, inclusiv marea demonstrație pariziană în favoarea păcii, demonstrație violentă în care – după asasinarea liderului socialist Jaurès – sunt prinși și tinerii noștri eroi Jacques și Jenny.

Cu certitudine că atenția acordată de Roger Martin du Gard războiului, mai precis fazei de mare intensitate emoțională ce a precedat ordinul de mobilizare generală, se datorează în mai mică măsură convingerii lui Jacques că „Dogma solidarității internaționale nu fusese decât o amăgire” și în mult mai mare măsură propriilor trăiri ale autorului în calitatea sa de combatant, trăiri evidențiate într-o scrisoare adresată lui Jean-

Richard Bloch: „Oroare și descurajare. Am văzut atâtea răniți, am văzut atâtea ruine. Prin aceste grozăvii îmi reprezintă eu războiul și refuz să-l văd altfel”.

Iar toate impresiile culese de autor pe câmpurile de luptă s-au sedimentat în mintea și în inima lui în hotărâri neștrămutate, fapt pentru care Jacques, în discuțiile pe care le poartă cu fratele lui Antoine, nu ezită să-i pomenească acestuia de lăcomia colonială a francezilor, să înfiereze gândirea burgheză care se călăuzește după concepția ultrareacționară a bătrânului Joseph de Maistre cum că „războiul este o necesitate biologică” și să afirme ritos: „Dar un lucru e sigur, Antoine: eu soldat nu voi fi niciodată!”

Tot împotriva războiului, dar fără a mege până la refuzarea mobilizării, se pronunță Studler, colegul lui Antoine, precum și bătrânul medic Philip, maestrul lui Antoine, cel care opinează că „dacă cercetezi oricât de puțin originea, cauzele precise ale unui conflict, ești întotdeauna izbit de lipsa lui de necesitate”, de unde și ferma lui convingere: „În nouă cazuri din zece, popoarele se încaieră de frică”...

Nici John Galsworthy nu insistă asupra primei conflagrații mondiale, cu toate că acțiunea trilogiei Comedia modernă se derulează în perioada interbelică, mai exact, acțiunea primului volum (Maimuța albă) începe la mijlocul lunii octombrie a anului 1922.

Dar asta nu înseamnă că războiul nu și-a pus amprenta sa distorsionantă până la mutilare asupra supraviețuitorilor: Cinismul – o spun cam toate personajele – s-a impus ca modă, „Războiul a provocat urâtenia și a introdus graba în viața tuturor” îi spune Soames ginerelui său Michael într-o discuție despre arta modernă, iar poetului Wilfrid Desert, prietenul lui Michael, războiul îi inspiră gânduri de genul următor: „Războiul mi-a făcut un serviciu: a transformat, pentru mine, viața într-o comedie. Să râdem de ea!...altceva nu ne rămâne de făcut!”

Cu umorul său fin și de cea mai bună calitate, John Galsworthy își pune deseori personajele să mediteze asupra vieții. Iar ele se exprimă cu ironie, durere sau dispreț, funcție de starea sufletească a momentului, sau – mai bine zis – funcție de concepțiile sădite de timp în mediul unde-și duc existența. Astfel, dacă lui Soames viața îi apare ca „o glumă amară” în acea epocă a paradoxului, nu la fel cugetă Fleur și Michael. Căci, dacă pentru Fleur, cea care nu ezită să-și afirme adevărată dezinvoltă la nihilism („...eu nu cred în nimeni, sau, mai bine zis, nu prea cred în nimic”), viața pare o enigmă pe care a renunțat să o mai dezlege, lui Michael i se pare că „viața seamănă cu un om care-și trimite lui însuși o scrisoare recomandată”.

Și-i aproape firesc să fie așa, atâta timp cât englezii sunt încercați de patima politică și mondenă, fapt care-l îndeamnă pe sir Lawrence, tatăl lui Michael, să afirme cu umorul lui suculent: „Nici circulația sângelui nu-i aceeași în Orient și Occident”...

Iar autorul completează acest impresionant tablou al comediei moderne prin foarte sugestivele metafore întrebuițate pentru titlurile celor trei cărți alcătuitoare: Maimuța albă, capodopera salvată de Soames după moartea vărului său George Forsyte (pictura reprezintă o maimuță albă ce azvârle coaja de la banana înfulecată – „Să mănânci fructele vieții, să azvârli cojile și să fii prins asupra faptului”), Lingura de argint („Anglia are o lingură de argint în gură, dar nu mai are dinți cu care să o țină și, totuși, nu vrea să se despartă de ea!”) și Cântecul lebedei.

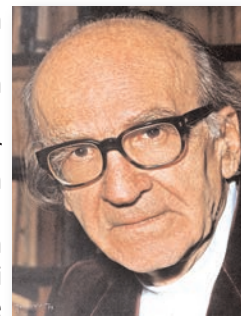
MIRCEA ELIADE – PROFET AL ETERNITĂȚII

Gheorghe Constantin NISTOROIU

„Mircea Eliade trebuie gândit în triumghiul: Dumnezeu, om și natură, în care domină Sacralul, adică realul atotcuprinzător, cauza unică a tuturor lucrurilor.” (Petre Țuțea)

Mircea Eliade s-a născut la 28 Februarie 1907 în București. Ioan Petru Culianu consemnează data de 9 Martie 1907, în familia căpitanului de armată Gheorghe Ieremia care din admirație pentru marele lingvist, poet și om politic Ion Eliade-Rădulescu și-a schimbat numele în Eliade. În școala primară apar clar semnele luminoase ale unui copil precoce, iar în cea secundară pe care a absolvit-o la Colegiul „Spiru Haret”, deja ard licăririle scânteilor în fascinantul domeniu al literaturii cu primele povestiri în 1919, un prim jurnal în 1921, primele romane, Memoriile unui soldat de plumb, Romanul adolescentului miop în 1922, și deschiderea Drumului spre orientalism, Calea care îl va consacra în eternitate, cu primele articole în 1924. Din anul 1925, a urmat Facultatea de Filosofie a Universității București. În 1926, a intrat ca redactor al faimosului cotidian Cuvântul condus de filosoful Nae Ionescu, întetându-și atacurile împotriva profesorului-istoric Nicolae Iorga prin articolele sale, când acesta se abătea de la Destinul imperial al românismului. În anul 1927 a călătorit în Italia unde i-a cunoscut pe Giovanni Papini, V. Macchioro și G. Gentile. În anul 1928, tot în Italia și-a pregătit documentarea despre Filosofia Renașterii italiene pentru susținerea tezei de Licență în Filosofie. Primind o bursă de la Maharajahul Manindra Chandra Nandi din Kassimbazar și-a continuat studiile La Calcutta-India (dec.1928-dec.1931), unde i-a auzit pe marii filosofi Rabindranath Tagore și Surendranata Dasgupta, autorități în Filosofia indiană și în Istoria religiilor. În țară, în 1929 i-a apărut primul roman, Isabel și Apele Diavolului. În 1930 au început în India frământări civile care au dus la închiderea Universității din Calcutta. Mircea Eliade a locuit în casa profesorului său Surendranata Dasgupta, dar apoi s-a produs o ruptură între mentor și discipol, probabil cauza a fost efectul care a dat naștere ulterior romanului de mare succes Maytrei, astfel că Mircea Eliade a fost nevoit să peregrineze pe la mănăstirile Hardwar și Rishikesh (în Svargashram-ul lui Shivananda) din Himalaya. În anul 1931 s-a întors în patrie, iar în anul 1932 și-a susținut doctoratul la Universitatea București cu o teză despre Yoga, publicată la Paris-București în 1936 sub titlul, „Yoga. Essai sur les origines de la mystique indienne. A

predat cursuri de Filosofie și Istoria Religiilor la Universitatea București, între 1933-1940. În anul 1933 i-a apărut romanul de succes Maytrei, parțial autobiografic și documentar indian. Ediția critică apărută la Fundația pentru Literatură și Artă – B. P. Hașdeu – Scrieri literale, morale și politice, i-a adus în 1937 premiul Societății Scriitorilor din România. La alegerile parlamentare din anul 1937 a fost ales deputat. În 1938 devine editorul revistei Zamolxis (1938-1942). După instaurarea dictaturii regale de către Carol al II-lea la începutul anului 1938, Mircea Eliade v-a fi arestat și internat în lagărul de la Miercurea Ciuc, unde v-a fi înțemnițat și mentorul său, filosoful Nae Ionescu. Activitatea sa publicistică a fost prodigioasă în cadrul revistelor: Calendarul, Credința, Cuvântul, Criterion, Gândirea, Buna Vestire, Tinerimea Română, Vremea, Sfarmă Piatră, susținând și celebrele conferințe la Radio România: „Secretul Indiei”, „Eseul european și eseul românesc”, „Mesaj cultural de 6.000 de ani”, „Arta și tehnica criticii.” În anul 1940-1941 a fost atașat cultural al ambasadei României la Londra, iar din 1941-1945, tot ca diplomat cultural la Lisabona. S-a stabilit la Paris, unde a predat Istoria Religiilor la Ecole des Hautes, între 1945-1948, apoi la Sorbona între 1948-1956. Între 1956-1957 a ținut cursuri la „Haskell Lectures”, iar din 1957-1985, devine titularul catedrei de Istoria Religiilor la Universitatea Chicago, devenită din 1985, Catedra „Mircea Eliade.”

Opera sa erudită este eminentă covârșitoare, cât un Everest de creație spirituală.

Spunea odată Mântuitorul nostru Iisus Hristos, că: „Nici un Profet nu este cinstit în cetatea sa!” Din nefericire și nenorocire în Patria noastră-Țara Profetilor, acest Adevăr divin a căpătat cetățenie veșnică.

Opera Profetului Mircea Eliade a însumat, „peste 1500 de cărți, eseuri și articole de specialitate, dedicându-i-se peste 500 de lucrări omagiale. Celebru și respectat în Occident, Eliade a fost denigrat în România de pe poziții marxist-leniniste de către Oscar Lemnar, Zaharia Stancu, Pavel Apostol ș.a.” (Rost-manifest românesc, an I, nr. 2, aprilie 2003)

A fondat revistele Luceafărul, la Paris în nov. 1948, apoi cu Ernest Junger, Antaios (1960-1972), colaborând intens și la publicațiile românești: Ființa Românească, Cuvântul în Exil, Revista Scriitorilor Români, Buletinul Bibliotecii Române (Freiburg), Caete de dor, co-editor la revista History of Religions din 1957.

„Mircea Eliade a primit titlul de Doctor Honoris Causa al mai multor universități din Franța, SUA, Anglia, Belgia, Argentina, precum și mai multe premii din partea unor instituții prestigioase; a devenit membru al Academiei belgiene și a fost decorat cu „Legiunea de Onoare” în anul 1978.” (ibid., Rost-manifest românesc, an I...)

Cea mai mare parte a lucrărilor sale au apărut în ediții consecutive fiind traduse în limbile de largă circulație universală. „Faima internațională a lui Eliade este confirmată de o lungă serie de distincții, doctorate honoris causa etc., pe care nimeni nu poate prea lesne să le enumere (probabil că nici măcar el însuși...). Una dintre primele este DHC la

Universitatea din Yale, în timp ce ultimele sînt DHC la Universitatea din Lancaster (august 1975), DHC la Sorbona (14 febr. 1976), catedra oferită de Academia Regală din Belgia (20 febr. 1977) și altele. (Ioan Petru Culianu, Mircea Eliade, Cittadella Editrice, Assisi, 1978/ Ed. Polirom, București-2004)

OPERA – lucrări filosofice și științifice:

Solilocvii (1932); Fragmentarium (1939); Ifigenia (1939) dramă în trei acte și cinci tablouri cu premiera în sala „Comedia” a Teatrului Național din Capitală în 12 Februarie 1941; Mitul reintegrării (1942); Traite d'histoire des religions (1949); Le Chamanisme et les techniques archaïques de l'extase (1951); Images et symboles (1952); Das Herlige un das Profane (1957); Birth and Rebirth (1958); Nuvele, Madrid (1963); From Primitives to Zen (1967); Religions australiennes (1972); Histoire des croyances et des idées religieuses I-III (1976-1983); Mircea Eliade/ Ioan P. Couliano, Dictionnaire des Religions, Editions Plon-1990.

Ioan Petru Culianu care a colaborat timp de patru luni, în 1975 cu Mircea Eliade ca cercetător postdoctoral la Divinity School, Uniersitatea Chicago, i-a dedicat o monografie în anul 1977, prezentând o listă mai vastă a Operei savantului, astfel:

a) Operele lui Eliade

Alchimia asiatică; Cosmologie și alchimie babiloniană; Mitul reintegrării; Comentarii la legenda Meșterului Manole; Insula lui Euthanasius; Amintiri I. Mansarda; Le Yoga. Immortalite et liberte; Techniques du Yoga; Traite d'histoire des religions; Le Mythe de l'éternel retour; Le Chamanisme et les techniques archaïques de l'extase; Images et symboles; Forgerons et alchimistes; Mythes, rêves et mystères; Naissances mystiques; Patanjali et le yoga; Mephistopheles et l'Androgyne; Aspects du mythe; Le Sacre et le profane; De la Zamolxis a Gengis-Khan; La Nostalgie des origines; Religions australiennes; Fragments d'un journal (I); Occultism, Witchcraft, and Cultural Fashions; Histoire des croyances et des idées religieuses; Myths, Rites, Symbols; From Primitives to Zen.

b) Lucrări despre Eliade

Altele în afara celor 500 de lucrări omagiale: Dialectic Altizer, M. E. and the Dialectic of the Sacred; Ioan Petru Culianu, Mircea Eliade, Cittadella Editrice, Assisi, 1978, la care se adaugă cu cinste și venerarea adusă de Petre Țuțea în, Mircea Eliade, ed. îngrijită de Tudor B. Munteanu, Cluj-Napoca, Eikon-2007.

Profetism Românesc al lui Mircea Eliade care îmbrățișează în cele două volume: Itinerariu spiritual * Scrisori către un provincial * Destinul culturii românești și România în eternitate sunt o împletire de idei geniale, presărate ca niște safire strălucitoare pe broderia regală a unor eseuri fascinante. Cele două volume de Profetism Românesc sunt elaborate astfel: în primul volum au fost adunate primele două părți din Cuvîntul, revistă de prestigiu a generației de aur, condusă de filosoful gîndirist Nae Ionescu, Itinerariu spiritual și Scrisori către un provincial, apărute între 1927-1928, iar partea a III-a Destinul culturii românești este o chintesență a gândirii sale răsfăntă pe aripile unui sfert de veac, prin care generația sa își asuma viitorul de aur al culturii române, luptând cu patima patriotică, cu flacăra spiritului, cu focul credinței, cu jarul jertfei lor

împotriva Cosmosului și Timpului pentru a rezidi TOTUL.

„Totul pentru împlinirea personalității lor! Totul pentru așezarea României în eternitate! Și într-adevăr au dat totul! În 1953, când Marea Generație era decimată – cu program, planificat, satanic – Magul ei – cum l-a numit încă de tânăr Victor Stroe – știa, cu siguranță și seninătate, că orice s-ar întâmpla și oricât de mari vor fi încercările la care poporul său va fi supus, El nu va mai putea fi scos de pe orbita pe care „tânără generație” - a lor – reușise să-l așeze. Aceasta, pentru că orbita poporului și culturii românești a fost și este însăși orbita Europei. Mircea Eliade este cel dintîi care a cunoscut acest adevăr!” (Precizări cu privire la Ediția de Față, / Mircea Eliade, Profetism Românesc, Vol. 1, p. 157)

Menirea Profetului creștin ortodox, dacoromân dincolo de nemărginita sa iubire întru Dumnezeu și nemăsurata dragoste pentru Neamul său, trebuie să împlinească Destinul poporului său descifrându-i viitorul nației, dându-i prin slujirea, jertfa și iubirea sa infinită un sens mesianic, consubstanțial cu Voința Mântuitorului Hristos.

Neamul nostru a fost ales și hărăzit de Dumnezeu dintru început cu geniul profetic, a cărui dimensiune spiritual-religioasă a rămas neîntreruptă de-a lungul timpului milenar prin șirul de Profeti Aleși ai diverselor naturi de creație-slujire-jertfire-iubire, privind o reîntrupare a omului ca Om, o renaștere a creștinului ca mistic ortodox.

„Profetismul lui Mircea Eliade a implicat, de la început, acest mesaj, și este secretul gloriei lui mondiale. Nu istoricul religiilor, nu savantul, nu exegetul mitului omenirii a fascinat pe contemporani, ci profetul Eliade, pășit din „pustiul” țării natale pe scena mondială o dată cu cea mai teribilă catastrofă ce-i lovise neamul. În acel moment, profetismul românesc al lui Mircea Eliade se implică în destinul umanității întregi, așa cum profetismul lui Cantemir devenise european în urma catastrofei din 1711... Dar în măsura în care suflul profetic al culturii românești, de la Cantemir-Eminescu-Iorga, se continuă în opera sa, profetismul mondial al lui Mircea Eliade este o prelungire a culturii române în universalitate.” (Dan Zamfirescu, Mircea Eliade – Profet al Neamului Românesc, în Mircea Eliade, Profetism Românesc, Vol.1, p. 7)

Să ne amintim că unul dintre cei mai mari PROFETI ai Neamului dacoromân Părintele ieromonah ARSENIE BOCA, după ce s-a împărtășit din Universul Ortodox al Teologiei creștine, a survolat înălțimile Cosmologiei prin scrierile lui Rudolf Steiner și cele ale compatriotului său Mircea Eliade, pe care și-l amintește cu recunoștiință în autobiografia scrisă în vremea arestării sale în temnițele securității din Râmnicu Vâlcea. „...Aveam problema voinței și stăpânirea simțurilor. Mă preocupa, studiind mistica comparată a diferitelor religii superioare... Mă ajutau la aceste adânciri și studiile ce le făcea pe vremea aceea Mircea Eliade la Calcutta, trimis de Universitatea din București, pentru studii orientalistice. Iar parte din studii le tipărea în Revista de filosofie din București, și-mi parvneau pe această cale.” (Iovu Mihai, Copilăria Părintelui ARSENIE BOCA – Documentar. Ed. Icoana, Arad-2012, p. 11)

Va urma

„SPION LA MINE ACASĂ” *Semnal

Anton GAGIU

După cărțile de spionaj anterioare: „Spion la doi stăpâni” și „Destin de spion” cartea aceasta continuă să prezinte întâmplările trăite de ofițerul de informații Matei Caspian, alias Andrei Toma (aici).

De această dată nu mai este slujitorul intereselor statului comunist, ci al unuia ca re-și caută...drum în democrație (de aceea se și numește „Spion la mine acasă”), și, ca la orice început, întâmpină o mulțime de dificultăți. Dificultatea cea mai mare a ofițerului de informații crescut și format în comunism (chiar dacă a trăit și a muncit mulți ani pe meleaguri străine, stăpânii lui de la București tot l-au coordonat) a fost rezistența la adaptare. Adaptarea în democrație pentru orice domeniu este ca încercarea de a sta drept în furtună, oricât te-ai strădui tot nu reușești, furtuna te... îndoiește, chiar dacă nu pe de-a întregul, cel puțin teapleacă. Matei Caspian (Andrei Toma) din această carte, a crescut, cu alte cuvinte, „e băiat mare” a învățat, știe multe, poate prea multe și are probleme cu... decantarea. Nu poate despărți cu ușurință binele de rău și cutoate luate de-a valma, uneori dă greș, deși e toabă de carte și de experiență, pentru că...nu? piesa de la Logan nu se potrivește și la Mercedes.

Autorul

Natura ne aseamănă. Educația ne deosebește.

Confucius

*

Adevărata înțelepciune înseamnă să-ți recunoști propria ignoranță.

Socrate

*

De la sublim la ridicol nu este decât un pas.

Napoleon Bonaparte

*

O libertate fără limite ucide libertatea.

Honore de Balzac

*

Doar două lucruri sunt infinite: universul și prostia omenească. Și nu sunt sigur în legătură cu primul.

Albert Einstein

*

Nu te agita atât, lucrurile cele mai bune se petrec atunci când le aștepti mai puțin.

Gabriel Jose Garcia Marquez

*

Sacrificiul suprem nu are nicio valoare dacă nu se compune din zeci și sute de sacrificii mărunte.

Prefața la volumul în curs de apariție:
„SPION LA MINE ACASĂ”

CE E AIA?

Ion IANCU VALE

Într-una din zilele acestui început de an, în preambulările mele prin urbe, (când încă se mai putea umbla liber și nestingherit, prin Lumea asta mare) m-am abătut să văd ce mai este și pe la Biblioteca din orașul meu.

Așa că ajuns în fața acestei importante unități de cultură, pe al cărui frontispiciu tronează vizibil sigla: Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” - Târgoviște, mi-am aruncat privirea pe afișajul cu programul ei zilnic, aflat în dreapta ușii de la intrare.

Inițial nu am luat seama la persoana așezată pe scara clădirii, până când aceasta ridicându-și privirea spre mine m-a interpellat zicându-mi: „Domnu, domnu ce e aici?”

Am privit-o mai atent și am văzut că era o femeie tânără, cu ochi mari și iscoditori. M-am oprit din cititul afișelor și i-am răspuns:

„Ce să fie, o bibliotecă, nu vezi?” S-a uitat câteva secunde clipind nedumerită la mine, și m-a întrebat iarăși: „Ce e aia?” Luat pe nepregătite i-am spus, totuși: „Un loc unde poți să împrumuți o carte, ca să o citești.”

M-a iscodit din nou cu privirea și fără să mai zică nimic, și-a desfăcut brațele din jurul genunchilor și a plecat aproape fugind.

Eu am rămas ca o stană de piatră privind lung, lung și trist, în urma ei...

AL. FLORIN ȚENE: Filosofia – bază a dezvoltării literaturii și treaptă de înțelegere a existenței sociale

**Voichița TULCAN
MACOVEI**

Domnul Al. Florin Țene este un profund cunoscător al filosofiei, nu doar antice sau renaștentiste, ci și moderne, mergând până în sec. XX. Multe din argumentele aduse spre susținerea ideilor proprii sunt luate din gândirea filosofică.

Prezentăm câteva articole cu preponderent caracter filosofic, în care este vizată atât înțelegerea literaturii, cât și existența noastră socială.

Analizând lucrarea „Republica” a lui Platon, autorul urmărește să demonstreze posibile similitudini între „cetatea dreaptă (ideală)” și sufletul unui om drept, „indicând virtuțile ce definesc dreptatea în ambele cazuri”.

Dincolo de această similitudine, domnul Al. Florin Țene țintește mai mult: o analiză indirectă și comparativă asupra modului în care propriul stat, România, este organizat pentru o bună funcționare în folosul oamenilor.

Astfel, printr-o examinare pertinentă, domnia sa descrie felul în care este organizat statul în gândirea platoniană, având ca scop de a „acorda fiecărui cetățean o viață fericită”. Din primele capitole ale Dialogului „Republica” se insistă asupra noțiunii de dreptate, pe care autorul articolului încearcă să o aplice asupra domeniilor culturii, dar și a constituirii unui stat.

Care ar fi legătura ce ar exista între aceste două elemente? Sufletul omului, al celui care se implică în cercetarea științifică, în creația artistică, dar și în organizarea unui stat (a unei cetăți). „Avantajele dreptății sunt cu atât mai mult reliefate, atunci când sunt opuse celor născute din nedreptate. După ce a fost descrisă «cetatea dreaptă», este deci necesară descrierea cetăților nedrepte și a procesului de corupere ce

conduce la apariția acestora. În sufletul omenesc aceste rele au aceleași cauze și provoacă aceleași dezastre. (cărțile VIII-IX)”. (Raționamentul platonian în folosul omului – 2011)

Pe același raționament, Al. Florin Țene urmărește să stabilească „similitudinile dintre cetatea dreaptă și sufletul omului drept, indicând virtuțile ce definesc dreptatea în ambele cazuri”.

Este evident că, prin demersul realizat, are loc o „reevaluare” a gândirii marelui filosof din perspectiva mileniului III, dar și o reexaminare făcută de un cugetător al acestui timp, unor valori autentice, perene, care ar trebui să se regăsească și astăzi printre noi.

Este extrem de interesantă analiza comparativă între virtuțile pe care trebuie să le aibă un stat bine organizat și virtuțile sufletului omenesc. „Ceea ce a fost citit cu caractere mari în cetate trebuie să se poată citi în caractere mărunte în sufletul omului. Are loc, astfel, o proiectare a macromodelului dreptății la nivelul minții umane”. Argumentarea pe baza raționamentelor lui Platon ne îndreptățește să acceptăm o corespondență între sănătatea morală a unui stat și sufletul cetățenilor săi.

Poate părea ciudată această readucere la masa discuțiilor a unui asemenea raționament. Totuși, pentru domnul Al Florin Țene pare a fi un suport de rezolvare a marilor probleme din orice societate umană, așadar, și din România: „În concluzie, Platon și-a construit întreaga demonstrație a virtuților pe principiul analogiei. Pentru el, domenii diferite corespund și sunt constituite după un plan comun. Cetatea și sufletul, fiecare cu părțile respective și cu virtuțile asociate, sunt domenii corespondente. Ce este soarele în domeniul vizibil este Binele în domeniul inteligibil. Istoria personală și istoria colectivă au același plan”.

Din perspectiva omului modern al secolului XXI, ne întrebăm oare ce ar trebui făcut în asemenea caz?

Pe aceeași temă se află și eseul „Seneca sau Homo sapiens (erectus), robul destinului”.

Seneca, personalitate importantă din perioada Imperiului Roman (preceptor pe timpul împăratului Nero), a fost cunoscut în Imperiu nu doar pentru activitatea politică, ci și pentru cea din domeniul scrisului „fiind un scriitor de o fertilitate considerabilă, alcătuind o operă deosebită și amplă în literatura latină”, în care găsim aproape toate genurile literare „de la discursuri, poeme, epistole, și dialoguri”. Al Florin Țene susține că este mai mult un „scriitor preocupat de filosofie, decât un filosof”.

Dincolo de generalități asupra lucrărilor lui Lucius Annaeus Seneca (Seneca cel Tânăr sau simplu Seneca), gânditorul Al Florin Țene va clarifica apartenența acestuia la un anumit curent filosofic al vremii.

Mărturisesc faptul că mi-a făcut plăcere să mă întorc

la anumite „delicatesuri” ale marilor filosofi iar, pentru un astfel de lucru, articolele domnului Al. Florin Țene sunt salutare! „Ca reprezentant al stoicismului târziu, Seneca, potrivit eticii sale, susținea că omul trebuie să se supună destinului în viața exterioară, dar poate visa la o independență interioară, a eului, păstrând distanță spirituală față de evenimentele care-l târăsc și disprețuind bunurile materiale. Concepțiile sale etice au influențat creștinismul timpuriu”. (Seneca sau Homo sapiens «erectus», robul destinului).[1]

Deducem din citatul de mai sus că Seneca încerca să creeze o „simbioză” între rațiune și sentiment în existența umană: în viața cetății (socială) omul trebuie să fie rațional, supunându-se unui anumit destin, dar în viața interioară, el are dreptul să viseze și să aibă o viață spirituală a sa.

Ca înaintemergător al lui Platon, Seneca crede într-un „dialog între corp și suflet, în care sufletul ar răspunde în fața necesităților corpului, printr-o judecată conștientă, aceasta fiind esența vieții”.

Dintre preocupările filosofice rămase peste veacuri, Al. Florin Țene consemnează „fatalismul stoic”, cel care lasă, totuși, omului libertatea de a-și putea controla pasiunile sufletești. „Seneca nu a fost un clasic, ci, mai degrabă un non-clasic, dacă nu un anticlastic, cum îl recomandă stilul prozei sale. El a fost un spirit romantic ca temperament și a aparținut curentului stilistic numit «stilul nou». Acesta se caracteriza prin asimetrie, culoarea poetică, concizia, patetismul, prelungind vechiul asianism literar și ilustra constituirea unui neoasianism”.[2]

Eseuri asupra unor mari filosofi ai tuturor timpurilor, precum Friedrich Nietzsche sau Henri Bergson reprezintă din partea scriitorului Al. Florin Țene, o încercare de recunoaștere și reevaluare a gândirii unor mari filosofi din perspectiva clipei mileniului III.

Articolul Nietzsche între răsăritul zeilor și amurgul lor (2011) analizează controversa gândirii lui Nietzsche, cu insistență asupra memorabilei opere, încă nedeslușită pe deplin „Amurgul zeilor”. (Nietzsche între răsăritul zeilor și amurgul lor – 2011)

Cu deschideri spre noi înțelesuri este și viziunea asupra lui Henri Bergson, filosoful care a formulat și susținut teoria intuiției, dar și aceea a „elanului vital”. Al. Florin Țene face o interesantă comparație între acesta și poetul filosof român, Lucian Blaga. „A ne cunoaște, spunea Bergson, înseamnă a descifra în efervescența adâncurilor aritmiile și euritmiile elanului vital, a acorda puterile sufletului la tumultul răscolitor prin care viața cosmică irumpe irațional în om. El susține că elanul vital produce și indivizi de excepție - eroii, profeții, sfinții - ctitori ai unei morale deschise, care îndrumă oamenii către societatea deschisă, prin care se înțelege umanitatea”.

Felul în care filosofia susține dezvoltarea literaturii se reflectă în multe dintre eseurile și articolele domnului Al. Florin Țene. Amintim aici doar două dintre acestea.

„Revolta mitologiei din spațiul istoric românesc” (2009) poate fi considerat o replică dată celor care (personalități istorice, literare, etc), după obținerea unei „false libertăți” au încercat să demoleze idei fundamentale din mitologia, istoria și literatura română, precum: latinitatea poporului nostru, fondul autohton al limbii române, dar și rolul unor importante personalități ale românismului (Mihai Eminescu). Iată ce spune autorul articolului cu argument adus din gândirea lui Lucian Blaga: „Blaga publică în «Saeculum» un articol interesant în care se apleacă cu evlavie asupra ideii continuității multimilenare a culturii noastre folclorice și etnografice, considerând satul de tip arhaic reprezentantul preistoriei în lumea noastră istorică. «Ființa istorică, p.60». Încă mulți ani de-acum înainte vom mai avea revolta mitologiei în spațiul istoric românesc până când o va estompa europenizarea țării”.

Cu o gândire curajoasă și greu de răsturnat, domnul Țene Al. Florin analizează în articolul Eroii noștri-criminalii lor (2017) „cele două valențe ale eroilor”, demonstrând că aceștia pot fi în istorie, în societate, eroi – considerați genii, spirite mărețe pentru unii, dar răufăcători pentru alții. Cele mai multe argumente sunt aduse din opera „Fenomenologia spiritului” a lui Hegel. Autorul pleacă în argumentația sa de la o maximă a ducelui de Conde, contemporan al Regelui Louis XIV: „Niciun om nu este un erou în ochii valetului său”.

Hegel a amplificat sensul, subliniind că „Niciun om nu este un erou în ochii valetului său, nu deoarece primul nu este un erou, ci deoarece celălalt este valet”. Pe marginea acestor interesante observații, domnul Țene vine și face următoarea completare dar și o aplicare a teoriei eroilor la vatra noastră românească: „Hegel în «Fenomenologia spiritului» subliniază faptul că eroii sunt indivizii universal-istorici, considerându-i instrumente decisive ale evoluției istorice. Din păcate, trebuie să aduc o mică rectificare la ce scria Hegel. Eroii sunt instrumente decisive în evoluția părții din care fac parte și sunt percepuți de adversari ca instrumente involutive. Decebal, eroul nostru legendar, a fost pentru romani un dușman care, printre altele, era considerat o frână în civilizarea barbarilor din Dacia”.

Merită, așadar, să fie lecturate și aceste eseuri despre filosofie, ca bază a lumii întregi!

[1] Stoicismul este „un curent filosofic în Grecia și Roma antică, care în domeniul eticii susținea că înțelepții trebuie să se conducă numai după rațiune, renunțând la plăceri și făcând față cu fermitate încercărilor vieții”. (dexoline)

2. Asianism- tendință a literaturii elenistice către un stil înflorit, patetic, amplu titmat și afectat) (dexoline)

Visul alb

Al. Florin ȚENE

Căinele, singurul prieten care-i mai rămăsese, îl lungea pe față cu un devotament rar întâlnit. Nenea Călin, așa

cum îl strigau mai toți copiii din cartier, se ghemuise sub un teanc de cartoane acoperite cu o folie din plastic în gheena de gunoi care răspândea un miros pătrunzător de varză acră. „Ce miros plăcut de sarmale”, își zise în gând, trăgând peste cap cartonul să nu-l ningă. Simțea că are temperatură. „Ce bine este. Pe frigul ăsta îmi prinde bine.

Dar dacă... am Coronavirus? Nu se poate... De unde să-l fi luat?!”. Patrocle se întinse lângă el, băgându-și botul sub labele din față, veghind cu ochii întredeschși.

De câteva zile cerul își revărsa sacul cu fulgi mari de zăpadă peste oraș. Se înnoptase și lumina lampadarului din apropiere prelungea umbrele copacilor până în colțul unde își făcuseră adăpost cei doi.

Căinele ciuli urechile la auzul pașilor care se apropiau. Un bărbat venea spre gheenă aruncând punga cu gunoi în pubelă.

- Iarăși v-ați aciuiat pe aci !? Mama voastră de derbedei!

Nu îi răspunse nimeni. Doar Patrocle mârâi. Umbra omului dispăru, iar pașii afundați în zăpadă se îndepărtară până nu se mai auziră.

- Lasă-l în pace! Culcă-te lângă mine să ne încălzim.

Căinele se întinse în spatele lui, cât era de lung. Simțea căldura prietenului și nu-i mai păsa de fulgii mari ce se așterneau peste ei. Simțea o siguranță știind că Patrocle veghează. O moleșală plăcută îl cuprinse ca un vis frumos.

„- Și acum, dragi iubitori de poezie, invităm în scenă pe marele poet Călin Matei..., Oamenii aplaudară cu entuziasm. Distinse Poet vă rugăm să ne citiți câteva poezii din volumele dumneavoastră.”

Ne-a Călin adăpostit sub cartoanele umezite, încă, mai auzea aplauzele furtunoase ale spectatorilor.

„- Dragii mei cititori, mă bucur că ați venit în număr atât de mare la întâlnirea cu Poezia. Așa cum Blaga spunea, în unul din eseurile sale, că: „Poetul este un donator de sânge la spitalul cuvintelor”, eu nu fac altceva decât să aduc lumină în conștiința mea care se comportă, de multe ori, ca și cum ar avea un tratat de alianță cu adversarii mei. În acest context eu am făcut

din Poezie o armă, din succesul meu o înfrângere și din bucurie o suferință... Și acum dați-mi voie să vă citesc câteva poezii din volumul, de curând apărut, intitulat “Germinația cuvântului de sub zăpadă”.

Nu își mai aducea aminte ce poeme a citit, dar niciodată nu are să uite poezia „Poetul”, pe care a spus-o pe de rost și pe care acum o murmura cu buzele arse de frig în urechile câinelui:

Poetul

S-a întors poetul în satul natal/ Cu toate păsările lui zburătoare/ Același râu îi aduce la mal/ Amintiri din clipe arzătoare.// S-a întors poetul pe strada copilăriei/ Și e o altă adresă pe casa lui/ Bronzul toamnei sună în frunza viei/ Și galbenul scrisorilor a trecut în gutui.// ...Ceața timpului, val după val,/ peste nuci încet se lasă,/ prin inimile oamenilor din satul natal/ trece poetul, amintire, spre casă...

„- Domnule Călin Matei, vă mulțumim pentru faptul că ați răspuns la solicitarea noastră. Vă mulțumim în numele conducerii Bibliotecii din Zătreni și al cititorilor noștri. Vă rugăm să mai veniți în mijlocul nostru.

- Dacă mă invitați, am să vin cu mare plăcere.”

Ningea intens și cartoanele se înmuieră de tot. Mirosul de varză acră parcă dispăruse, sau se obișnuise de mai bine de doi ani cu el. Chiar îi plăcea. Îi aducea aminte de Mioara când îi gătea varză călită cu cârnații aduși de la țară, de la socri. „Ce vremuri! Toate sfintele sărbători le petreceam acolo, în Zătreni, la socri. Dar..., toate s-au dus. Mioara, bibliotecara care m-a prezentat așa de frumos publicului, după doi ani de căsătorie, a plecat cu altul. Fără nici-o explicație. Socrii au murit și pe mine m-a luat valul...”

Se întoarse cu fața spre Patrocle și-l cuprinse cu brațele.

„Dansam într-un vals amețitor pe parchetul bine lustruit într-o sală din București după ce am luat premiul Academiei. Totul se învârtea în jurul nostru ca într-un film tridimensional. Era alb peste tot, până și în visele noastre acompaniate de orchestră. Rochiile femeilor, costumele bărbaților, până și pantofii. Mioara mă strângea în brațe, zâmbind gânditoare. Era în jur numai alb precum în tablourile lui Bimbea, prietenul plecat de mult...”

Zăpada se așternuse peste toată comuna. Albul ștersese mizeria oamenilor. Ningea din belșug și plapuma albă acoperise pe cei doi.

O CINĂ ÎN OGLINDA TIMPULUI

Julia Henriette KAKUCS

Mă bucură întâlnirea noastră. Nu ne-am văzut de mult. Vorbele ascunse în mine abia așteaptă să se reverse. Nu te teme, nu am să-ți fur mult timp. Bem un Cappuccino împreună și, în timp ce spuma albă se lipește de buzele noastre, am să-ți destăinui ce mi s-a întâmplat într-o seară târzie de aprilie. I-au trecut de atunci capriciile, știu... Acum ne dezmiardă luna mai, cu frumusețea unei primăveri ajunse la apogeul ei. Plină de voluptate, se trezește la viață... Asemeni tabloului lui Botticelli, în care Afrodita atrage toate privirile. Ascultă-mi, te rog, vorbele...

Totul s-a întâmplat într-o după-masă de vineri obișnuită. Mașina se strecura printre livezile ce începeau să-și întindă crengile îmbobocite spre cer. Ai fi putut crede că doresc să reîntorcă fulgii de zăpadă topiți de curând. Primăvara era, din nou, capricioasă. Se temea să-și arate frumusețea ... Se trezise, din nou, ursuză, cu lacrimi în ochi. Rareori infrumuseța cerul cu un zâmbet, în cinstea unei amintiri prețioase. Îmi priveam cizmele elastice, lipite de picior, fusta neagră, scurtă, și mă întrebam dacă nu voi tremura de frig, în răcoarea serii, la întâlnirea neobișnuită ce mă aștepta. Cele 13°C, vântul și ploaia nu promiteau nimic bun. Și totuși... Bucuria mă lua în stăpânire tot mai mult, cu fiecare kilometru de drum parcurs. Dacă, în ceața timpului, mă revedeam mergând în vizită spre Curtea Csermak din Timișoara, la prietena mea, acum intenționez să petrecem o seară, împreună, într-o altă curte, de alt gen. În Württemberger Hof, vom participa la o cină dată la curtea ducelui Wilhelmine von Grävenitz... în anul 1736. Eram în ajunul unei călătorii în trecut.

Aș dori să trăiești cu mine aceste momente. Urmează-mă... Încearcă să rămâi lângă mine ...

Mă apropii cu toate simțurile treze de o poartă grea, făcută din lemn și fier forjat. Știu, simt că în

această seară mă va aștepta ceva unic. Observ, cu o ușoară mirare, cum ușa se deschide fără zgomot, mișcată parcă de mâna nevăzută a timpului. Îmi lipesc paltonul de corp. Încerc să mă învâluie în catifeaua lui ocrotitoare și plăcută, dar o mână grijulie mi-l ia și dispare cu el într-o încăpere alăturată. Îmi este absolut conștient că m-am scufundat, împreună cu însoțitorii mei, în istoria unei femei ieșite din comun. Suntem la Ludwigsburg, invitații contesei Wilhelmine de Grävenitz, metresa ducelui Eberhard Ludwig von Württemberg.

Tocurile pantofilor îmi sună, în ritmul respirației, pe parchetul ceruit al salonului de primire. Mă găsesc într-o sala de dans, cu un piano forte în colț. Mă bucură prezența lui. De scurt timp a fost inventat, pentru a face față înnoirilor muzicale ale timpului. Mă întreb dacă nu cumva este construit de Gottfried Silbermann, după modelul italian. Știu că Bartolomeo Cristofori a creat această nouă formă a instrumentului la Padua, iar Ferdinando de Medici îl avuse deja în anul 1690. Ascult muzica... Fugile lui Bach răsună în toată luminozitatea lor. Contesa Wilhelmina de Grävenitz mă întâmpină cu un surâs fermecător, lăsându-și evantaiul să fluture cochet, asemenea unei păsări exotice, multicolore, ce se odihnește scurt timp, pentru a reînvia, apoi, într-un nou dans al aripilor. Știu că această femeie fermecătoare și inteligentă este o maestră a flirtului. Își folosește cu iscusință evantaiul, la fel ca toate femeile de la curte, pentru a-i transmite ora întâlnirii alesului inimii. Până și aluniță lipită de pieptul, ce se ridică și coboară dintr-un decolteu generos, este un semnal ce-i dezvăluie spiritul liber. Este dineul ei. Ne întâmpină - pe noi, oaspeți ai unui ceas târziu, dintr-o primăvară ce și-a găsit, în sfârșit, drumul spre ținuturile străbătute de râul Neckar - deja la intrare.

Ne aflăm într-una din sălile palatului din Ludwigsburg - renovate și lărgite, la dorința amfitrioanei. Ducele i l-a făcut cadou. Și în această seară sunt 30 de invitați. Obiceiul s-a ritualizat. Mă întreb tocmai dacă nu cumva participăm la un așa-numit "dineu de formă", la care doar 12 dintre noi se vor putea așeza la masa întinsă, dar abia încep să mă orientez în sală, când o aud spunând că astăzi vom avea loc cu toții. O veste bună, căci simt cum foamea mă determină să mă preocup mai mult de meniul ce ne va fi servit, decât de arta barocă ce ne înconjoară. Hotărâsc, privind rochia extravagantă a acestei femei, ce ține în mâna toate sforile politice, sociale, administrative de la curtea ducelui Eberhard Ludwig, că denumirea de baroc își are originea, în mod sigur, în perlele (perla barroca) ce o împodobesc. Aș dori să

schimb această idee cu vecinii mei de masă, dar vocile sunt șoptite și doar ochii urmăresc mișcările gazdei, care ne îmbie să încercăm supa de migdale ce ne-a fost tocmai servită într-o ceașcă de porțelan alb, fabricat de alchimistul Johann Friedrich Böttger, la manufactura existentă la Meissen din anul 1710. Este o mare realizare a timpului și nimeni nu mai regretă că, în loc de aur, alchimistul a fabricat porțelan. Gust cu mare plăcere lichidul în care migdalele pisate au fost fierse și amestecate cu frișcă produsă la Ludwigsburg. Aroma scorțișoarei învăluie și crutoanele de alac ce plutesc în ea. Această specie de grâu, care are un spic cu un singur bob, este foarte rezistentă. Savurez supa, în timp ce-mi revizuiesc părerea, spunându-mi că denumirea de baroc provine, probabil, totuși, de la acea exclamație a unui vizitator francez la vederea palatului Pamphili din Roma: "Ce ridicole baroque!"

Și totuși, ridicolă sau nu, acum, în această epocă, se creează premisele operei italiene, acum se compun sonetele pline de emoționalitate ("con affecto") ... Muzica lui Händel, Vivaldi și, desigur, a lui Johann Sebastian Bach cucerește prin noile reguli ale compoziției. Regret că decesul lui Johann Sebastian Bach, în 1750, marchează sfârșitul perioadei muzicii baroce, dar bunătățile înșirate în fața mea îmi redau buna dispoziție.

Privești pe patul de vânat, lângă care o linguriță de marmeladă din fructe de pădure rotunjește armonia, dezmiardă papilele mele gustative și mă determină să mă scufund într-o bucurie culinară de neuitat. Feliile de pâine proaspătă, făcută din alac și unse cu untură de porc, sunt un preludiv reușit al fripturii de clapon umplut cu o felie de sfeclă roșie învelită în slănină. Lângă friptură ni se servesc inele fierse de praz, alături de cuburi prăjite de păstârnac.

Cu 277 de ani mai târziu ar fi inimaginabilă o garnitură fără cartofi și roșii, dar, în acest an, 1736, aceste legume nu se mănâncă încă la Ludwigsburg.

Vinurile bune ale regiunii ne dezleagă limbile. Până și contesa Wilhelmine von Grävenitz începe să ne povestească despre marea dragoste născută între ea și ducele Eberhard Ludwig. Nereușind să divorțeze, ducele se leagă printr-o căsătorie morganatică cu Wilhelmine în anul 1707. Mariagele morganatice se încheiau între parteneri inegali în ceea ce privește rangul social. Deși ducele îi acordase titlul unei contese, dăruindu-i moșii întinse, palate și o sumă mare de bani, totuși Wilhelmine nu are poziția necesară unei cununii "normale". Într-o mezialianță, partenerul aflat pe o treaptă socială inferioară și copiii

rezultați din această legătură nu aveau drept de moștenire. Aceste legături mai purtau numele de "căsătorii pe partea stângă" (Ehe zur linken). Probabil că de atunci protocolul scris sau nescris al societății, prevedea ca soția să stea la dreapta soțului, iar cea recunoscută doar printr-o unire morganatică, la stânga lui. Ducea își acuzase însă cu succes soțul de bigamie, împăratul alungând-o pe Wilhelmine în anul 1707 de la curte. Plin de iubire, Eberhard Ludwig o urmează în același an la Zürich, readucând-o în suita lui, după ce o căsătorește cu un conte sărăcit din Boemia, care avea atât cinci nume onomastice, cât și 70 de ani. Ce vârstă matusalemică pentru acel timp!

Te întrebi acum și tu cum s-a simțit această femeie inteligentă și atractivă în această relație, care i-a dăruit o mare dragoste, multă influență politică, bogăție, dar și multă suferință?

Wilhelmine von Grävenitz ne descrie, în timp ce lingurițele noastre se afundă în desertul alcătuit din griș cu lapte și gem de prune, dramatica cotitura, de data aceasta ireversibilă, a cursului vieții ei. Moartea singurului urmaș al ducelui, în anul 1731, îl determină pe acesta să se reîmpace cu soția sa. Trebuia să-și facă datoria de a asigura ducatul un urmaș legal.

Evantaiul acoperă scurt timp obrazul contesei. O aud povestind, cu o voce scăzută, tristă: "Ascultând sfaturile celor din jurul său, m-a alungat, mi-a luat domeniile și m-a încarcerat timp de un an. Poate că în adâncul sufletului mai ținea puțin la mine, căci, după un an, mi-a redat libertatea și m-a despăgubit pentru proprietățile pierdute, dându-mi 150.000 de guldeni. În anul 1732, m-am refugiat la Berlin..."

Revin însă uneori, poate nici eu nu știu de ce, tocmai în acest an 1736, an în care fericirea mea s-a stins... an în care iubirea mea a devenit doar o iluzie...

Uneori cred, însă, că, alături de voi - cei care ați stat la masa mea, care mi-ați degustat vinurile și v-ați ospătat din bunătățile curții Württemberg - îmi voi regăsi puterea spirituală".

Mă ridic, luându-mi rămas bun. Mă conduce câțiva pași spre ușă... În timp ce vântul se ascunde în încrețiturile paltonului încă deschis, o aud șoptind: „Da, uneori sper că cei ce-mi ascultă cuvintele mă pot iubi... căci, spune-mi și tu: Ce reprezintă o metresă - chiar renumită - dacă a pierdut dragostea?"

POEZII ȘI ADEVĂRURI

Nicolae NICOARĂ-HORIA

Se scurtează vremea

„Și aceasta v-o spun, fraților:
Că vremea s-a scurtat de acum...”

1 Corinteni 7, 29

Se scurtează timpul, după cum v-am spus
Ziua nu mai are orele avute,
Se scurtează Calea înspre Cel de Sus,
Cât o fi să fie, Bunul să ne ajute!

Se scurtează noaptea, tot mai obosiți
Ne trezim din somnul gândurilor oarbe,
Știu că fiecare dintre voi simțiți
Dinspre azi, spre mâine, grija cum vă soarbe...

Clipa lepădată amiroase-a scrum,
Cel de lângă mine are chip de Nero
Și Poemul parcă e mai scurt de-acum,
Se scurtează Vremea, cât de-aproape-i zero!

Cămașa românească

Cămașă Românească, ie pură,
Plină de căldură și de pace,
Tu niciodată nu le-ai purtat ură
Celor ce n-au vrut să te îmbrace!

Cămașă de-adevăr și de sudoare,
Lipită ne-ai fost pururea de trup,
Cusută ești cu razele din soare,
Oricât ar vrea, dușmanii nu te rup;

Cămașă Românească, Dor ce plânge
Pe umeri de bărbat și de femeie,
Pătată cu noroi, dar și cu sânge,
Așa ne-ai fost târâtă prin tranșee...

Ce bucurie înaltă mă pătrunde
Oriunde sunt, atunci când te-ntâlnesc,
Tu nu ai preț ca să te poată vinde
Cei ce nu poartă suflet românesc!

Eminescu din dor

Poete drag, Mihai, române, frate,
E Iunie, mă iartă dacă vin
Împovărat de vremuri și de toate
La Umbra crucii tale să mă-nchin...

Lăsați-l dar din ultimul său Dor
Să-i fie împlinită vrerea sfântă!
Spre malul Mării și eu mă cobor,
Cu Veșnicia nu mă iau la trântă;

Pe calea rânduită, demiurgă,
Cu nimeni, niciodată nu mă-ntrec,
Nu-i Râu pe lumea asta să nu curgă,
Toate de sub soare vin și trec!

„Istoricii” plătiți, cu cât anume?
Îi scriu Biografia lui amară
Și-așa pe rând, cu nume și prenume
Îl scot încet din limbă și din Țară,

(Tot „incomod” și azi, spurcată-i vina!),
Din Dorul nostru, însă, niciodată!
E Iunie și teii-și frâng lumina
Prin Bucovina lui nevindecată...

Mi-e dor

Mi-e dor de vremea cea „incultă”
Pe când eram în Satul meu
Plin de-Adevăr și zarvă multă
Între pământ și Dumnezeu!

Mi-e dor de viața sănătoasă
Copil pe miriști alergând,
Prin iarba gata pentru coasă,
Flăcău de dragoste flămând!

Mi-e dor de Casa părintească,
Cea cu pridvorul plin de soare,
De-o Mamă să mă dojenească,
Acolo-n murmur de izvoare,

Să pescuiesc iar prin băltoace,
Ori pe Valceaua fără soț,
Mi-e dor așa de-o sfântă pace,
Mi-e dor și de vecinii toți...

Pe lumea, parcă blestemată,
Cu boli ce nu-și mai găsesc leac,
Mi-e dor să mă mai nasc odată,
Dar singur, Doamne, cum să fac?

Mă doare de tine, România mea cea dragă

Fulgeră tulnicul Acasă pe Deal,
Mă doare de tine, Țară Românească,
Mă doare de tine, Moldovă, Ardeal,
Toate trei împreună purtătoare de mască!

Și strămoșii au purtat botnițe, știu,
Când culegeau rodul stăpânilor viei,
Mă arde cuvântul acum când îl scriu,
Se-ntunecă-n mine tot cerul Poeziei;

Doamne al nostru, dă-mi putere de zeu
Să răscumpăr vremea aceasta păgână,
S-aduc libertatea neamului meu
Pe care tu ne-ai lăsat-o stăpână!

În Noua Ordine care se face
E-atâta dezordine sub soare, sub stele,
Peste dușmanii ce nu ne dau pace
Să se prăvale Detunatele mele!

Dumnezeul Dreptății, Te rog să m-ascuți,
Ocrotește-ne Patria din suflet întreagă,
Fulgeră tulnicul acasă pe Munți,
Mă doare de tine, România mea dragă!

ISTORII LITERARE DIN UNGHIURI COMPLEMENTARE

Daniel IONIȚĂ

O scurtă analiză a volumului „Istoria Politică a Literaturii Române Postbelice” a lui Petre Anghel

Comparat cu monumentalul volum *Istoria Literaturii Române 1940-2000* (Mașina de Scris, 2005) a lui Alex Ștefănescu, volumul *Istoria politică a literaturii române postbelice* (RAO, 2015) nu se vrea nici pe departe atât de amplu. Ambele volume își propun să răspundă la dificila întrebare „Ce s-a petrecut cu literatura română în vremea comunismului?”

Dar pentru că abordează literatura română din cu totul alt unghi decât cel abordat de faimosul critic și istoric literar - volumul a regretatului Petre Anghel este totuși de referință pentru cititorul interesat în detalii (fie ele mișcătoare, savuros-picante, sau nefaste) despre ce s-a petrecut în culisele și pe coridoarele tenebroase ale luărilor de decizii cu privire la literatură, volume, scriitori, edituri, pe vremea dictaturii comuniste. Deasemenea despre beneficiarii și victimele, multe necunoscute publicului - ale acesteia. Petre Anghel contextualizează bine multe dintre aceste evenimente - într-o proză curgătoare, antrenantă, tipică temperamentului său oltenesc (concețăteau fiind cu Nea Mărin din Băilești), dar bine conturată colorată de specializarea sa academică în comunicare. În plus, informațiile din volum sunt nuanțate fascinant de prietenia strânsă a autorului cu figuri precum Marin Preda și Mircea Ciobanu.

Dacă Alex Ștefănescu se ocupă eminent de partea literară și face referințele necesare și pertinente la politic doar în măsura în care acesta a afectat opera unui scriitor (efectul politicului asupra operei literare, dacă vreți), Petre Anghel subliniază în mod special influența politică, și implicarea politică (mai mult, mai puțin, sau în rare cazuri de loc) a scriitorilor, editurilor, apoi intersectarea acestora cu politicienii vremii cu Securitatea - elemente care se încrucișează într-un dans de multe ori diabolic, uneori ilar, rareori benefic. Acestea și-au lăsat de multe ori amprenta în mod direct pe fielele

tipărite, ale volumelor aparute, ori modificate înainte de apariție, uneori chiar interzise, moarte din fașă.

Nu doresc ca cineva să creadă că așa compara aceste volume pe plan literar, fiindcă ele, deși se intersectează în anumite puncte cheie, nu pot fi în competiție. Petre Anghel nu a intenționat în nici un caz să abordeze prea departe câmpul vast și arat adânc, cu atâta succes, de către Alex Ștefănescu. Menționându-le juxtapozițional, doresc doar să contextualizez mai bine opera lui Petre Anghel pentru un eventual cititor. Cele două volume au premise și abordări diferite, dar mai ales unghuri diferite - deși nu opuse, ci de multe ori complementare. Pe deoparte, cum am spus deja, credincios strategiei lui, Alex Ștefănescu nu rățăcește prea departe de literatură, nu alunecă aiurea înspre culisele de multe ori sordide ale politicului din acea perioadă, ci punctează unde este relevant, cu elocvență-i cunoscută, presiunea sistemului asupra scriitorilor și a operelor lor. De cealaltă parte Petre Anghel alege scriitori pe care-i analizează, cu precădere în măsura în care intervine politicul - prin prisma politicului - aceasta fiind de la început intenția declarată a *Istoriei Politice a Literaturii Române Postbelice*. Deci fiecare în felul lui rămâne credincios intenției declarate, premizelor de unde au pornit. Spre exemplu Petre Anghel discută despre unii scriitori, poate necunoscuți criticilor și publicului larg (și a fost acuzat de acest lucru de către unii critici mai neatenți, sau dogmatici, sau pur și simplu snobi - iar numărul acestora din urmă este legiune). Dar el argumentează, pertinent zic eu, că acești necunoscuți merită o analiză mai atentă - pentru că, susține Petre Anghel, ei ar fi fost la fel de faimoși precum alte nume celebre, dacă nu s-ar fi pomenit (pentru un motiv sau altul) sub tirul necruțător al politicului și instrumentelor de stat opresive de la acea vreme, al agenților acestora - plătiți sau voluntari slugarnici. Aceștia (și sistemul care-i susținea) au tăiat multor scriitori talentați șansa de a fi publicați de editurile respectabile, dar controlate de caracatița aparatului de stat de pe atunci. Astfel, în opinia lui Petre Anghel, mulți scriitori talentați au pierdut șansa de a-și lăsa amprenta asupra literaturii române, după cum ar fi meritat. Un exemplu care-mi vine în minte, pe care Petre Anghel îl analizează mai în detaliu, este Florin Lăiu (adaug mai jos cu două poeme ale acestuia, drept exemple). Volumul conține mai multe cazuri precum cel al lui Lăiu. În acest context, Petre Anghel face un lucru extraordinar, după opinia mea. Cei ce l-au criticat ar trebui ca mai întâi să citească operele unui Lăiu și ale altora menționați, și abia apoi să apese pe tastele calculatorului ca să-l condamne sau să-l laude pe Petre Anghel. Revenind la cele două volume (*Istoria* lui Alex Ștefănescu și *Istoria* lui Petre Anghel) și, cum am spus, făcând abstracție de amploare - citindu-le, este ca și cum ai merge pe aceeași cărare, dar în anotimpuri, sau

→ Continuare în pag. 18

ELENA FLEROVA PICTURA PE TEME IUDAICE

Dorel SCHOR

Încântată de picturile Elenei Flerova, pe care le consideră superbe, Liana Herman, cunoscuta pianistă, mi le recomandă cu multă căldură.

acoperă o arie exhaustivă începând cu meșteșugarii evrei (personaje desprinse parcă din scrierile lui Shalom Alehem), primirea sărbătorească a șabatului, familia evreiască tradițională, menora, luminile de Hanuca, obiceiurile de Purim, copiii învățăcei, studiul terei, specificul nunții evreiești, Pesach, primirea unei luni noi după calendarul iudaic, vechea sinagogă, Anul Nou evreiesc, postul de Yom Kipur, dar și subiecte din biblie precum profetul Moșe, exodul, scara lui Iacob, Iosif și frații lui...

Există desigur apropieri tematice de pictura

Dar cine este Elena Nicolaievna Flerova? O bună pictoriță moscovită care și-a dedicat o mare parte din creația sa unei teme care este în același timp foarte generoasă, dar și foarte dificilă, mai ales pentru cineva din "afară". Ea pictează cea ce s-ar putea numi cultura clasică evreiască reflectată în artă.

În afară de portretele remarcabile a unor rabini renumiți, subiectele pe teme iudaice

lui Yehuda Pen sau influențe discrete din cea a lui Marc Chagall, dar Elena Flerova are stilul ei, subiectul lucrărilor este focalizat în lumea imediată din jur, pictura este pentru ea o expresie frontală și interpretativă. Credincioasă artei clasice și academice rusești, ea face loc și artei moderne europene, atât cât o servește întru ilustrarea și înțelegerea acestui univers complex și nemărginit.

→ Continuare din pag. 17

perioade ale zilei diferite – de aceea lumina aruncă altfel de umbre, subliniind pentru trecător aspecte diferite, dependente de volumul pe care-l ai în mână în momentul respectiv.

geamănul

Florin Lăiu

voiam să pun eu degetul – nu chiar așa,
voiam de fapt să merg până la capătul promisiunilor
și să Te pot sărbători

Rabbi

ca pe un rege al libertății mele
imperiu de cucută și de buchii
frunzos smochin paragină de stele
geamănul meu cu degetul retras
cu ochiul rușinat Te recunoaște
ca un întors de pe tărâmul Ain
eu încă am nevoie să mai pipăi
nu doar c-ai fost că ești și că vei fi
ci să mă ospătez furnică beată
de umbra Ta în fiecare zi

târziu sunt

Târziu sunt, zdrobitorul ceas îl aștept,
Samson fără ochi, urnind a destinului roată.
Cu osia veche a lumii înșurubată-mi în piept,
Copil nenăscut, uitat pe o mare secată.
Plângând solitar, lângă stâlpul funestului templu
Al tuturor zeilor lumii, mărunți și atei.
Îi voi strivi sub bolți prăbușite pe toți,
Închinători și dagoni, vai de ei.
Cât despre mine, orice socoteală-ncheiată-i.
Perciunii noi, iată-i!
Nu merit alți ochi, pe-ai mei i-am topit pe-ale lumii
Doar numele Tău mi-a rămas, de-al meu pasă nu mi-i,
Ci eu sub ruine-adăsta-voi primele-ți raze.
Răzbună-mă, Doamne, cu acest vers kamikaze.

(poeme culese din volumul Testament – 400 de ani de poezie românească/400 Years of Romanian Poetry – Daniel Ioniță, Daniel Reynaud, Adriana Paul, Eva Foster – Editura Minerva, 2019)

TRIBUNA DE OPINII - CARICATURISTII UMORULUI

SALONUL INTERNATIONAL DE CARICATURĂ
ȘI DE ARTE VIZUALE SATIRICE - TIMIȘOARA, ROMÂNIA
16 OCTOMBRIE - 10 NOIEMBRIE 2020

Antonio CALDERON
de JESUS

Una dintre cele mai relevante întâlniri ale caricaturii de artă a umorului are loc în prezent în orașul românesc Timișoara, a cărui organizare este condusă de „Fundatia Popa's”, mentor fiind Ștefan Popa Popa's, artistul cu cea mai înaltă considerație în această domeniu, fiind ales ca cel mai rapid artist din lume.

La acest eveniment, așa cum s-a întâmplat cu multe altele, prezența atât a artiștilor înșiși, cât și a personalităților invitate au fost reduse la un nivel minim, ceea ce a însemnat că a fost dezvoltat sub dinamica închiderii, decretată în întreaga lume. Cu aceasta vedem cum încă o dată oamenii de artă rămân, fără argumente pentru a-și putea expune arta!

Se spune că umorul este una dintre caracteristicile omului animal, care nu constă în a crea o lume total originală, ci un nou mod de a vedea cu o perspectivă diferită în care oamenii își privesc mediul, ignorând pur și simplu ideile, senzațiile cu imagini a aspectelor creative. Umorul ne obligă să ne trezim și să simțim ceea ce se întâmplă în jurul nostru, cu un criteriu în care este foarte stimulant atunci când vine vorba de procesarea zi de zi și observarea lumii înconjurătoare.

Prin aceasta, se recuperează o linie protagonistă inherentă care ne obligă să ne eliberăm de anumite mentalități sau cum să devenim independenți cu forma de exprimare,

într-un limbaj nou, combinând umorul ca o trezirea ireverențioasă, devenind un vehicul pentru a lua cu asalt avangardele artelor, întrucât artele caricaturii au fost în orice moment în fruntea mișcărilor creative - referindu-se la trezirea Europei, recunoscând ireverența care se iveaua în lume - în încercarea de a recupera conceptele de artă a umorului ca creator de conștiințe.

În mijlocul acestei mișcări este locul în care spiritul nihilist și dadaist apare din frustrarea societății, unde futurismul este confundat cu conformismul. În această circumstanță umorul preia conducerea în avangardă, apar artiști care dau un impuls nou în orientarea lor estetică și etică.

Caricatura pentru anumite componente ale artei se dovedește a fi o operă nu lipsită de interes. Pentru alții, ei cred, că are o bază talentată, demonstrată printr-o pregătire bazată pe acele componente care fac din această artă un eveniment social.

Ca și în cazul altor variante artistice, caricatura are, printre altele, funcția de a crea un limbaj care poate fi ușor de descifrat deoarece este ceva instinctiv. Acesta este întipărit în mintea celor mișcați de un spirit competitiv, având menirea de a face din imaginile sale un manifest continuu prin expunerea anumitor personaje care fac din artă regula modului lor de viață.

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Pradă ușoară

Se țin de telefonul celular

*Ce este și ce-a fost
se poate accesa
din buricul degetului*

*Dar ei deja nu mai știu
nici ce anume nu mai știu*

Reiner Kunze, 1933

Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Amrutlal *

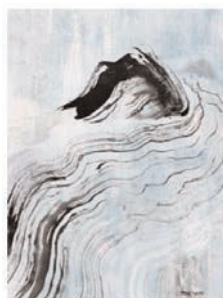
*Cu cerneală verde, uneori roșie
și-a scris cândva Amrutlal poeziile,
trecându-le pe curat, foarte atent,
într-un jurnal legat în piele.
Îl bântuia, din când în când,
coșmarul
că ar muri de ciumă, timpuriu,
iar poeziile sale ar rămâne
uitate, nedescoperite.*

*Dar Amrutlal a avut viață lungă.
(Mi-a fost prieten.)
În anii care i-au fost dați, a apucat
să vadă
cum se năștea propria lui **Culegere
de Poezii**
dar și cum ele
au îmbătrânit și au murit.*

Udayan Thakker, India

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

* Numele unei persoane, (tradus literal:
"Nemuritorul")

Insula luminii

*pentru Varavara Rao**

*Există o insulă a luminii
am să te duc la ea
gratii de fier nicicând n-a cunoscut
vino cu mine pe insula luminii.*

*Acolo nu există guvern
domnesc mările și curenții oceanici
iar anotimpurile se succed după
glasul poezilor
hai cu mine pe insula luminii.*

Gabriel Rosenstock, Irlanda

Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Adevăr

*Ușa adevărului era deschisă,
dar lăsa să treacă
doar câte o jumătate de persoană.*

*Astfel, nu era cu puțință accesul la
întregul adevăr,
căci jumătatea de persoană care intra
deținea doar o jumătate din el.*

*Cealaltă jumătate
se întorcea cu jumătate de profil.
Cele două profiluri nu mai
coincideau.*

*Sparseră ușa. Intraseră forțat,
pătrunzând în acel loc plin de lumină,
în care adevărul sclipea scăldat în
flăcări.
Era și el divizat în două jumătăți
diferite una de alta.*

*Se încinseră discuții între susținătorii
frumuseții fiecărei jumătăți.
Nicuna dintre ele nu era frumoasă pe
de-a-ntregul.
A rămas de ales. Și fiecare a optat
în funcție de propriile sale toane,
iluzii, miopii.*

**Carlos Drummond de Andrade, Brazilia,
1902-1987**

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg
Din "Poesia completa", Rio de Janeiro: Nova
Aguilar, 2002.

SAPPHO

**Simon SEBAG
MONTEFIORE**

*Destinul, Sappho! Tot ce se resfrânse
Din tine în nemuritorul vers
Nu te-a putut salva? - (9 Byron)*

Sappho a fost prima și cea mai importantă poetă a antichității. Timp de două milenii și jumătate ea a fost o personalitate emblematică, creatoare de poezii de un lirism fermecător, primul star literar feminin și prima lesbiană - un cuvânt care derivă de la numele insulei sale natale, Lesbos.

Deși nu s-au păstrat decât fragmente din opera ei, Sappho a fost foarte admirată și imitată atât de poeții greci, cât și de cei romani în secolele ce au urmat. Sentimentul frumuseții trecute s-a îmbinat cu misterul relațiilor ei pasionale cu tinere femei, transformând-o în sursa unor numeroase legende și în subiectul multor opere de artă, de la pictură și până la poeme și teatru.

Poate că au apărut multe mituri de-a lungul veacurilor dar informațiile reale pe care le avem despre viața lui Sappho sunt chinuitor de vagi. Ea s-a născut pe la sfârșitul secolului al VII-lea î.Hr., probabil între 630 și 610.

Se pare că făcea parte din clasa aristocratică din Lesbos, o insulă greacă din Marea Egee, aproape de țărmul turc. A avut cel puțin doi frați, pe nume Larichus și Caracxux, iar celui din urmă i-a dedicat un poem. Familia a trăit probabil la Mytilene, un oraș important de pe insulă. Se spune că Sappho era scundă și închisă la culoare, iar poetul Alceu, prietenul ei, a descris-o ca având „un păr care bătea în violet și un zâmbet, curat”. Tradiția spune că s-a căsătorit cu un bărbat bogat pe nume Keryklas, care provenea din insula Andros. Dacă acest lucru este adevărat, atunci celebrul poem al lui Sappho care vorbește despre o tânără pe nume Cleis se referă probabil la fiica ei.

Oricum ar fi stat lucrurile, Sappho a dus o viață privilegiată în cercurile aristocratice din Lesbos. Poemele ei vorbesc despre doamnele de la curte și despre ocazii sociale de seamă, ca festivaluri, parade și ceremonii militare.

Se pare că a fost exilată împreună cu restul familiei la Siracuza, în Sicilia, în jurul anului 600, ca urmare a vieții politice turbulente din acea vreme. Printre alte

legende formate în jurul ei, se numără una care spune cum și-a curmat viața aruncându-se de pe stânca leucadiană, din iubire pentru un tânăr marinăr pe nume Phaon.

Sappho a exercitat o mare influență asupra tinerelor din jurul ei. Conducea un thiatos, o comunitate de femei care se întâlneau sub supravegherea ei, cu scopul de a-și dezvolta cunoașterea religioasă și abilitățile sociale. În epoca victoriană, Sappho era zugrăvită ca o directoare de pension de fete, însă grupul nu era atât de oficial, ci mai degrabă o comunitate restrânsă care pregătea tinerele membre pentru cerințele vieții casnice și pentru plecarea de pe insulă. Faptul de a fi membră a comunității lui Sappho presupunea o experiență extrem de personală și emoțională. Afrodita, zeița greacă a iubirii, a dorinței sexuale și a frumuseții, era zeitatea lor călăuzitoare. O mare parte dintre poemele lui Sappho îi sunt dedicate sau vorbesc despre zeiță. În mod clar, alegerea Afroditei era legată de scopul căsătoriei, însă, de asemenea, între membrele grupului existau legături homoerotice pasionale, oglindind legăturile strânse, cu încărcătură sexuală, dintre bărbații, care existau în societățile din Atena și Sparta antice. În mod sigur atmosfera nu era una de depravare sexuală, însă homosexualitatea era, fără îndoială, acceptată ca făcând parte din inițiere și ca legătură în cadrul thiasosului. Acest aspect, alături de poezia ei cu o mare încărcătură pasională, a transformat-o pe Sappho într-un simbol și o eroină a homosexualității feminine - a iubirii safice sau a lesbianismului - de-a lungul secolelor.

Sappho a creat o operă imensă ca dimensiuni, s-a îndepărtat de tradiția epică masculină a povestirilor despre zei și mari eroi și a dezvoltat, în schimb, un stil liric mai intim, în care explorarea propriilor sentimente era de maximă importanță să fie cântate, de regulă, pe mai multe voci, și acompaniate de un instrument. A scris poeme erotice pentru și despre iubitele ei, dar a explorat, de asemenea, toate aspectele iubirii masculine, cât și feminine, inclusiv toate emoțiile care însoțesc iubirea, de la ură și gelozie până la poftă frenetică și pasiune plină de fior: „Trupul mi-e mistuit de un dulce foc,/ Ochii mi se încețosează,/ Doar vuietul vântului l-aud,/ Totul e întunecat. - Broboane de sudoare mi se adună./ Un freamăt mă cuprinde,/ Chipul mi-e palid ca frunzele toamna/ Sunt în pragul morții.”

Propus de Simon-Petru Enaru

FILOZOFIA ȘI ȘTIINȚA SUB SEMNU UNITĂȚII

Dragoș Niculescu

Dragoș NICULESCU

Continuare din nr. 127

1.1. Orientarea pozitivistă și neopozitivistă.

Auguste Comte (1789-1857), centrându-și pozitivismul pe istoria științelor, exclude "adaosurile" metafizice, considerate vetuste, deci insuficiente, și proclamă, deasupra gândirii speculative și teologice, supremația succesiunii fenomenelor și a legilor prin care respectivele fenomene își manifestă devenirea. Obiectul metafizicii poate să devină, de acum, obiect al științei. Îndepărtarea de metafizică, va fi continuată, la sfârșitul secolului al XIX-lea, de neopozitivismul lui **O. Neurath, R. Carnap, H. Reichenbach, B. Russell și Ludwig Wittgenstein**, al cărui obiectiv îl va constitui construirea unui limbaj unificat al științei, pe baza analizelor logico-semantică și sintactice. Însă, după cum apreciază și Acsinte Dobre în „Introducere în epistemologie”, neopozitivismul eșuează: „Reconcilierea empirismului tradițional cu existența adevărilor logice și matematice pe care și-a propus-o neopozitivismul a rămas tot ca o problemă deschisă”. Depășind însă limitele și eșecurile sale, neopozitivismul prezintă și aspectul pozitiv al introducerii unei atmosfere de precizie și rigoare în discursul filozofic și științific, elaborând chiar noi instrumente metodologice de verificare a teoriilor științifice.

1.2. Falsificaționismul lui Karl Popper.

Falsificaționismul lui Karl Popper este foarte

interesant în calitatea lui de instrument de verificare a validității teoriilor științifice, un fel de reducere la absurd aplicată stadiului final teoretic, care, printr-o critică rațională a eventualelor erori și eliminarea lor, ajunge la schimbarea premiselor, a ipotezelor problematice de la care se pleacă. Pe lângă faptul că ea apare ca aplicabilă doar restrictiv, acelor teorii care se pretează la revizuirea experimentelor sau a calculelor care jalonează algoritmul teoretic și metodologic, fiind mai greu sau imposibil de aplicat teoriilor de factură umanistă – luăm exemplul celor filozofice, speculativ-discursive și narativ-conceptuale – concepția popperiană suferă, în aprecierea noastră, de o capitală defecțiune internă, care, practic, o compromite, iar această defecțiune este următoarea: depistarea unor erori în fluxul teoretic, ai unor falsificatori ai concluziei teoretice finale, firește că impune restructurarea, remanierea întregului construct teoretic, dar nu neapărat și a premiselor, a ipotezelor teoretice de la care se pleacă. Din punct de vedere prospectiv și teleologic, atingerea finalității intenționate la început poate fi ruinată complet de aceste greșeli sau poate fi afectată doar parțial, deviată cu un grad acceptabil și recuperabil – în ambele cazuri impunându-se revizuirea și corecțiile teoretice necesare. Dar intuiția, ideea centrală de la care se pleacă, ipoteza strălucitoare care îl aruncă pe cercetător în lupta cu tăriile universului nu poate fi atât de ușor destituită sau schimbată, ea poate rămâne luminoasă și valabilă, relansând efortul teoretic înspre o apropiată sau nouă direcție de lucru. Funcționarea cu necesitate a unui instrument corector teoretic, fondat pe principiul unui *modus tollens* nu ni se pare validă, căci falsificarea concluziei teoretice, chiar dacă reușește depistarea unor erori interne nu implică în mod obligatoriu schimbarea ipotezei sau anularea ei, ci, adesea, doar corectarea acestor erori subminante și refacerea cu obligativitate a concluziei teoretice, astfel încât nașterea unei noi probleme (P2) să nici nu existe, ci să existe doar ajungerea la o nouă concluzie teoretică, pe fondul interogativ și sondabil al aceleiași teme. De aceea, considerăm că, în acest caz, al instrumentului de verificare și corectare teoretică popperian, funcționând pe baza falsificaționismului, demonstrația argumentativă validă de tip *modus tollens* nu funcționează cu necesitate (adică întotdeauna), pentru că premisa de lucru (ipoteza) poate rămâne adevărată, ceea ce nu înseamnă că nu poate funcționa în unele cazuri. În cazul în care *modus tollens*-ul falsificaționist nu funcționează,

este în schimb vorba despre un sistem de reglare de tip feed-back între concluzie și erori sau între concluzie și diferite stadii operative, sistem de reglare care lasă neatinsă ipoteza. Considerăm deci că un proces atât de amplu, cum este cel al elaborării constructului teoretic, și care începe cu o științietoare, intuitivă, deci transcendentală idee, nu poate fi verificat și corectat printr-un instrument de validare în care falsificaționismul de tip modus-tollens funcționează necesar, iar atunci când falsificaționismul nu poate fi aplicat, poate fi înlocuit cu un feed-back reglator între concluzie și erori.

1.3. Orientarea istorică.

Thomas Kuhn, St. Toulmin, R. N. Hanson, P. Feyerabend sînt reprezentanții orientării istorice, centrată pe criză și revoluție științifică, pe anomalii și paradigme. Dacă în locul progresului cumulativ al științei propus de inductiviști, Kuhn propune, prin opoziție, un progres prin revoluții, în care înnoirile mai profunde în științe vor apărea ca o succesiune ireversibilă de restructurări, ca schimbări ale paradigmelor, totuși Kuhn și ceilalți "istoriști" nu reflectează și mai profund, asupra fenomenului real, dar misterios al apariției cauzal-istorice oportune și reformatoare civilizațional al acestei paradigme. În afara descrierii fenomenului schimbării de paradigmă, "istoriștii" nu-și pun întrebări în legătură cu originea și apariția lui, care susținem că aparțin Înalțului Determinism Energetic, incluzîndu-se Cauzalității transcendive (v. Teoria Înalțului Determinism Energetic). În rest, concepția lor apare pe cît de frumoasă, pe atât de plauzibilă.

1.4. Unitatea duală a ontologicului și gnoseologicului în abordarea realist-integratoare.

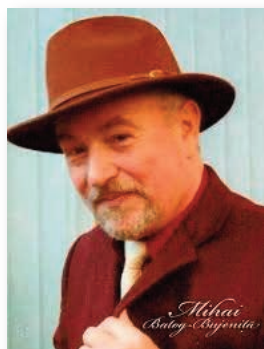
Se simte tot mai mult nevoia abordării cunoașterii în orizontul unității duale a ontologicului și gnoseologicului, într-o abordare realist-integratoare, care se distanțează de interpretările simplificatoare antirealiste sau spiritualist-subiectiviste. În aceste sens, **Wladislaw Krajewski** propune deplasarea din zona supraestimării adevărului epistemologic ideal, nefactualizat, în zona adevărului izvorîț cercetarea realistă a obiectelor de cunoaștere (A. Dobre consideră drept pertinentă această părere, ca singura în măsură de a menține cunoașterea pe făgașul corect). Epistemologia genetică a lui **Jean Piaget (1896-**

1980) găsește o cale de mijloc critică între programele epistemologice tradiționale – empirismul obiectivist și apriorismul subiectivist, găsind o formulă relațional-interacțională între subiect și obiect. Dar dacă această concepție se rezumă la stadiile evolutive ale conștiinței copilului, care ar oferi doar o zestre a funcțiilor cognitive moștenite, concepția „deschiderii la experiență”, a lui **F. Gonseth (1890-1975)** merge pe calea opusă, a înțelegerii cunoașterii ca o permanentă interacțiune între un subiect nedesăvîrșit și un obiect în devenire, o permanentă adecvare a ființei la experiențe modelatoare, cele trei orizonturi la intersecția cărora se articulează concepția fiind cele ale cunoașterii intuitive, ale enunțării logic-raționale și ale acțiunii (ale experimentării). Astfel încît, unite într-un demers sintetic de instanțiere a cercetării și cunoașterii, cele două metodologii apar drept complementare, cu precizarea că metodologia gonsethiană este, prin contactul formativ al conștiinței cu cîmpul permanent deschis al experienței, în acest sens, autofundaționistă. În legătură cu complementaritatea *gîndire „forte” – gîndire „slabă”* în știință și în filozofie, importantă este citarea, în lucrarea mai sus menționată, a lui Hans Gadamer, care sublinia cum, „spre deosebire de fizică, în care se elaborează un limbaj predominant «artificial» spre a exprima cu precizie stările real-fizice, filozofia nu dublează limbajul curent, iar conceptele ei păstrează ceva din originea lor în limbajul natural”.

Dar dacă vorbim despre infinit, care este o noțiune dificil de analizat sau interpretat, însăși definirea, abordarea și reprezentarea lui este diferită chiar în cadrul aceluiași tip de gîndire, cea logic-formală: în matematica clasică mulțimea infinită este totuși delimitabilă, putînd a fi aprehendată de gîndirea matematicianului (similar *Absolutului* filozofic, care cuprinde o energie incomensurabilă într-o Ființă de dimensiuni determinate, dar nemăsurabile), pe cînd logicismul privește infinitul ca pe o dimensiune ipotetică nesfîrșită (șirul numerelor naturale), deși **Jeffrey Brower** susține, printr-o critică intuiționistă, ca și infinitul matematic să fie tratat exclusiv în mod constructiv și considerat, deci, ca potențial, iar **David Hilbert**, părintele școlii formaliste, în alocuțiunea “Despre infinit” (1925), sublinia posibilitatea simplificării teoriei sistemului studiat – procedură comună în matematică –, prin adăugarea unor elemente ideale (de exemplu, numerele imaginare).

IUBIREA CA MĂSURĂ A VIETII

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Suntem nevoiți să recunoaștem că romanul epistolar este o apariție mai puțin obișnuită în peisajul creației literare. Oricum, în condițiile actuale când pana, stiloul și chiar popularul pix tind să devină exponate de muzeu vom întâlni din ce în ce mai rar această formă de exercițiu literar. Aceasta este și cauza

care mă face să zăbovesc puțin în istoria genului.

Cu subiectivitățile de rigoare, se pare că, în cultura occidentală, este considerat ca fiind deschizător de drumuri în respectiva nișă povestea de iubire a cuplului Abelard și Heloise inclusă în *Roman de la Rose* în 1230, deși la titlu mai concurează și *Scrisorile unei călugărițe portugheze* a Mariannei Alcoforado din 1667, unde apar, cu un curaj de-a dreptul nebunesc pentru acele vremuri, secvențe de un tulburător erotism sau poate romanul *Scrisori de dragoste* ale unui nobil către sora sa semnat de Aphra Behn (pseudonim) în 1684. Dar vremea triumfului pentru acest gen de scrieri este secolul al XVII-lea când apar nume precum Samuel Richardson (*Pamela*, *Clarissa*), Montesquieu (*Scrisori persane*), Goethe, Jean Jacques Rousseau și, desigur, Choderlos de Laclos, autorul *Legăturilor periculoase* care ne-au fascinat și pe noi prin anii șaizeci, deși nu prea am înțeles de ce. Poate ne așteptam la altceva sau poate traducerea mediocră a afectat calitatea poveștilor... Acum se pot aminti în cadrul genului și nume mari, precum Dostoievski, Wilkie Collins ori Bram Stoker, mult mai cunoscut ca autor al romanului de groază *Dracula*.

Contemporaneitatea, definită așa pentru perioada secolului al XX-lea aduce și ea o multitudine de nume, unele chiar de primă mărime precum: Amos Oz, Vladimir Nabocov, Stephen King sau John Barth ori Daniel Keyes, cel care a scris *Flori pentru Algernon*, Luis Lopez Nieves (*Inima lui Voltaire*), Carl Steadman (*Două singurătăți*), Rob Wittig (*Tovarăși la tristețe*) și mulți alții.

Poate este bine să înțelegem și faptul că dezvoltarea unor ramuri ale științelor moderne, precum mecanica cuantică ori nanotehnologiile ar fi fost mult mai lentă dacă nu am fi avut acces la corespondențele savanților vremii. Sigur, mijloacele moderne de comunicare sunt mult mai rapide și, culmea, mai ieftine, favorizând răspândirea cunoștințelor și transformând nu doar natura comunicației, ci chiar ritmul cunoașterii științifice cu implicații majore în dezvoltarea nivelului de

civilizație și confort. Cu toate acestea, farmecul și chiar fascinația stilului epistolar păstrează încă acest gen de creație, în zona interesului public.

Nu voi trece însă de subiect fără să aduc în discuție situația romanului epistolar din Extremul Orient acolo unde timpul acestor creații are alte coordonate. Spre regretul meu nu cunosc nimic pe această temă din spațiul cultural chinezesc, însă numele curtezanei imperiale Sei Shonagon (966-1017 sau 1025) impune prin popularitatea eseurilor sale adunate în *Cartea cu perne*, o superbă colecție de bârfe, poezie, observații sau chiar plângeri adresate instanțelor vremii. Scrierea este mai degrabă un fel de jurnal, însă fiind scrisă la persoana întâi toate cele peste două sute de capitole (numite intrări) pot fi considerate epistole. Uimitoare este și circulația acestora sub formă de manuscris mai bine de șapte veacuri, editată fiind doar secolul al XVII-lea. O evoluție care arată cu forța argumentului cât de prețuit este totuși romanul epistolar.

Desigur ar fi impardonabil să uit de tezaurul epistolar autohton scos la lumină prin editarea volumului *Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit*, prin grija admirabilei Christina Zarifopol-Illias, cel care cuprinde schimbul de scrisori dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle. Cartea, la apariție, a produs un adevărat seism în lumea culturală, chiar dacă nu au lipsit unele rezerve cu privire la afectarea imaginii legendare a celor doi, date fiind frazele uneori banale ale corespondenței. Deși, personal, am convingerea că se poate considera acest lucru ca fiind cât se poate de benefic pentru cunoașterea adevărului dincolo de etichetările impuse prin autoritatea critică a lui Călinescu.

Nu cred că trebuie omis din discuție nici romanul epistolar *Astra* (1882) scris de Carmen Silva (Elisabeth de Wied, soția regelui Carol I) împreună cu Mite Kremnitz, doamnă de onoare, cumnata lui Maiorescu, dar și una din iubitele lui Eminescu, cea care îi facilitează acestuia primirea la curtea reginei și, implicit, rezolvarea unor probleme de editare a unui volum de poezii.

Voi aminti desigur și de un alt roman cu serioase inserții epistolare: *Carol al II-lea al României*, un rege trădat unde scrisorile dintre Elena Lupescu și rege nu trec de nivelul aceleia, mult mai savuroase, din *O noapte furtunoasă* primită de zburdalnica Zița de la fantele amarez, Rică Venturiano. Un asemenea demers epistolar poate că ar fi mai bine să fie evitat!

Acestea fiind preliminariile considerate necesare unei recenzii pentru o scriere încadrată ferm acestui gen literar, voi putea trece la exprimarea unei frumoase surprize, dar și a unui

plăcut sentiment de bucurie intelectuală, ambele produse de lectura romanului Remember epistolar scris de doamna doctor Cornelia Ursu. Am menționat profesiunea doamnei în primul rând pentru că are legătură directă cu personajul principal al scrierii, dar și pentru a sublinia verosimilitatea unei fascinante ficțiuni literare.

Cartea, împărțită în patru capitole cu douăsprezece subcapitole, este o splendidă metaforă cu trimitere la anotimpurile și lunile unui an, nu doar pentru o strictă încadrare temporală, ci pentru a sublinia un subtil mesaj holistic, mai greu de descifrat pentru un cititor grăbit, așa cum am devenit cam toți. Consider că ritmul scrierii, unul bine gestionat, calm, liniștitor și armonizat unei ambianțe non conflictuale este de natură să dea acea impresie de serenitate și împăcare cu tine însuși, dar și cu lumea din jur, deși motive de supărare ori mânie ar cam fi la tot pasul.

Personajul principal este o fată, una din acelea care nu-și propune să fie vreo rebelă, ci se străduiește să se încadreze cât mai bine cerințelor sociale, fiind astfel preocupată în primul rând de activitățile școlare, beneficiază de o educație în care bunul simț este pilonul central, iar firea ei timidă, sensibilă și oarecum introvertită este exact ceea ce face din această fată un fel de model, acela pe care mamele mai puțin norocoase îl tot oferă ca reproș unor copii aflați mai tot timpul în contradicție cu sfaturile bune (oare câți dintre noi am făcut asta?) ale celor în vârstă.

Primul este capitolul Emoții de primăvară. Așadar în jurul miracolului reînvierii apare, firesc, și prima dragoste. Asemănătoare cu o vâlvătaie dureros de intensă, de tip cosmic, menită să dureze o veșnicie. Este reciprocă, deci șansele, calculate matematic, având în vedere că ambii tineri sunt pasionați de acest obiect de studiu, sunt! Doar că soarta are alte calcule și eternitatea iubirii se destramă cam după un an din cauza orgoliilor, a conjuncturilor sociale, dar și a unei neîncrederi exprimată de mama băiatului precum că medicina, facultatea spre care optează fata, nu ar fi chiar pentru oricine.

Vorbele duhnind a dispreț sunt corect receptate de fată care-și dă seama că viitorul iubirii lor este unul sortit eșecului. Ce scurte sunt eternitățile primăverii!

Reușita, pe primul loc, la admitere în facultatea de medicină este în fond o victorie a perseverenței, a unei remarcabile tărie de caracter și, de ce nu, o înfirmare drastică a predicțiilor acre și marcate de insuficiența orgolioasă a fostei viitoare soacre.

Facultatea cu marile ei solicitări, studiul și noutatea mediului, sunt prioritățile de acum însă este vară și intrăm în al doilea capitol: Idilă doar de o vară. Splendidă idilă, cu același grad de trăire emoțională cu aceleași vise împărtășite în lungi seri de armonie sufletească și, banal, același sfârșit. Interesele meschine, dorințele de parvenitism, dar și o fățarnicie exemplară, aruncă în gheena timpului și această iubire începută aparent tot sub pecetea eternității.

Din nou, dar într-un context social și profesional extrem de

convulsionat, pe primul plan al preocupărilor trec alte priorități. Un nou loc de muncă, o nouă ambianță, noi relații, totul pare a îndepărta ideea vreunei idile, fie ea chiar și trecătoare. Numai că, din nou înscrisul din cartea vieții se așează în dreptul său primordial și un nou subiect devine protagonistul unei iubiri. Suntem însă la al treilea capitol intitulat: Romantism autumnal, așa că întreaga scriere nu mai palpită, nu mai clocotește precum un vulcan și nici nu mai arde. Titlul sugerează un soare blând care învăluie cu auriul luminii sale o natură melancolică ce mai păstrează încă amintirile verii toride prin care a trecut, pregătindu-se însă pentru o perioadă mai grea, cea în care viscoalele și gerurile îi vor fi însoțitori.

Ce-i drept nici noul iubit nu mai este tânăr, frumos, ori plin de idealuri și cutezanță. Un om pe care viața l-a încercat cu multele ei asperități, poate din cauza asta mai înțelept (în măsura posibilului), omul alături de care eroina își trăiește experiența iubirii-prietenie, cea care îi va împlini și năzuințele sociale ori cele profesionale. Acea iubire care nu te va face niciodată să disperi, ci devine umărul primitor pe care ai nevoie din când în când să-ți odihnești capul.

Despre capitolul al IV-lea: Melancolie hibernală nu voi vorbi, deși este din punct de vedere emoțional și literar foarte bine construit, fiindcă voi oferi cititorului șansa de a descoperi singur nu numai cheia întregii scrieri ci și misterul acestei forțe a universului: iubirea.

Romanul este augmentat de prezența unor poezii, de regulă catrene, un exercițiu destul de riscant de altfel fiindcă mărirea sa, cititorul, are de regulă preferință pentru un gen sau altul și nu prea dorește să le vadă împreună. Ei bine, de data aceasta prezența poeziei în textul romanului are darul de a întări proza cu farmecul strofelor bine plasate în contextul psihologic al scrierii. Urmărite cu atenție vom vedea că diferă de la perioadă la perioadă și redau mult mai bine starea de spirit a personajelor. Și, mai ales, ne putem gândi la faptul că fiecare dintre noi a simțit nevoia poeziei atunci când prea plinul iubirii se cerea exprimat cu doza aferentă de romantism.

Aș afirma că, dacă nu s-ar cunoaște anul editării romanului, putem crede că este scris de o doamnă de cea mai bună condiție în perioada pe care o numim victoriană, aceea despre știm cu totul altceva decât a fost în realitate. Eleganța exprimărilor, subtilitatea frazei, decența și stropul de ironie strecurat în subtext fac din această scriere una perfect posibilă de a fi citită chiar și în domenii austere, acela unde orice referire la iubire ar trebui îndreptată numai spre bucuria spirituală, sau, așa cum unii dintre noi au apucat, doar pentru a ne bucura de împlinirea planului de recoltare a cartofilor alături de cel drag. Nu! Întregul roman este o scriere realistă, de o calitate ireproșabilă, lucru absolut firesc atunci când știm că autoarea este de fapt la al treilea titlu publicat.

Stimate cititorule! Citește această carte în care te regăsești și te vei simți purificat de toate păcatele tinereții, mai ales cele săvârșite din iubire!

INDUCȚIA SIMBOLULUI ALBASTRU

Georgeta BLENDEA ZAMFIR

subconștient.

Sigmund Freud ne spune că dacă un om este mai profund, mai sensibil, mai cult, profesionist acerb, refularea se produce intens. Aceasta în condițiile unui mediu ostil, când vibrațiile unei personalități complexe ca cea a lui Ovidiu Atanasiu sunt înăbușite la tot pasul.

Defularea este necesar să se producă, iar în cazul unui personaj de basm ca cel al Doctorului școlit la Paris, doar sublimarea are loc.

Discursul intens, punctat de un suflet multiplu dimensionat, este o aspirație spre transcendent.

Linie de foc țâșnita din originile sacerdotale ale familiei nobiliare după ramura moldavă a neamului, aspirația domnului doctor nu se oprește, călătorește preastral, alimentată de o genealogie familială de excepție. Cuvintele în căutarea perfecțiunii devin poarta ca într-un subconștient umplut de bogăție.

Muzica lui Berlioz încarcă vaduri de râu sclipitor, răcoros, în care să curgă liniștit, calm, demn, ca ale patriei spre care Ovidiu s-a întors de la Paris ca la o chemare a ancestralității genetice.

Plasat în sferele astrale, divine, transcendente, spiritul unui adevărat erou, vibrează în căutarea căii ce va aduce o revărsare de ape pure ale omenescului pe Mapamond.

Baia mocirloasă care a ajuns societatea, fără

modele demne, impunătoare, nobile, ca cele ale eroilor lui Racine și Corneil, se cere purificată, mai bine zis apa înlocuită ca într-o baie cu mult spumant, aromitor, binefăcător, sfințit, va trebui să calce noua generație.

Modelul este Doctor Bogdan-Ovidiu-Costin Atanasiu care, purtând povara pe umerii puternici ai unei educații familiale impregnante de marile valori spirituale românești, găsește calea prin scris să își comunice acumulările vaste în mediile de cultură și știință.

Aspirația transcendentă nu își găsește revelația decât în sălile de operă, unde muzica, rafinată prin studiul intens al protagoniștilor, i se oferă, dându-i satisfacția împlinirii.

Într-o lume în care fizicul este de vânzare, prostituția la tot pasul, imoralitatea, nimic nemaicunoscând puritatea întâlnirilor de Dragobete ale frumoaselor fete, pulsunile ovidiene intensifică trăirea în spații divine, unde caută fericirea cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om.

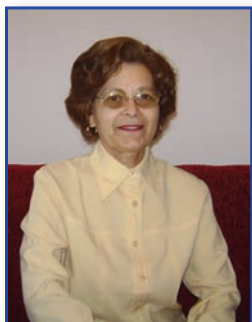
Transcendența este aura acestui spirit elevat, sensibil, calm, generos, îndatoritor, dornic să își arate iubirea imensă față de oameni, ca și Florin Piersic.

Sperând din toată inima că în România va găsi acea oaza verde în deșertul imens, bătut de vântul intereselor de pe Mapamod, Domnul Doctor Atanasiu Bogdan-Ovidiu-Costin s-a întors din centrul unei frumoase cariere de medic la Paris, în țara în care, o familie cu un mare arbore genealogic, nu s-a abătut din șuvoiul tumultos în a apăra valorile, fără de care Dumnezeu va potopii omenirea.

Fie ca zări albastre, ca un profund nucleu din adâncul ochilor lui Ovidiu, să-și găsească modalitatea de a activa în spațiul mirolant al culturii românești.”

Întru neuitare: **ALEXANDRU MACEDONSKI**

Livia CIUPERCĂ

Pentru unii dintre noi, ziua de 24 noiembrie poate fi o zi – ca toate zilele. Cu împliniri sau dezamăgiri, cu pulsații benefice sau nu, summum bulversant. Să recunoaștem, de-a lungul timpului, ácele ceasornicului ne surprind cu zâmbete sau lacrimi.

Acum, când rostesc „24 noiembrie”, o lacrimă poate sclipi în amintirea unor ființe trăitoare pe-acest pământ – fie, mari oameni de stat (gândindu-mă la I.I.C. Brătianu sau Georges Clemenceau), vreun mare actor (Niki Athanasiu) sau un mare cântăreț – Freddie Mercury... O! Freddie Mercury, plecat dintre noi, la doar 45 de ani. [Freddie Mercury – în duet cu marea soprană Montserrat Caballé! Vă amintiți de Barcelona anului 1987? De marea victorie a F.C. Barcelona?]

Dar, nu. Astăzi, vreau să vă amintesc de un alt „24 noiembrie”.

De un 24 noiembrie 1920. Din fundacurile cerului, clinchet de clopot întru amintirea unui Poet, născut – nu făcut, „fantezistul” ALEXANDRU MACEDONSKI, „incorrigibilul visător”, cel care „n-a trăit decât pentru poezie”, după cum scria, cândva, pe la 1930, Cincinat Pavelescu.

Pentru mine, 24 noiembrie 1920 rămâne o zi încărcată de emoție. Și, aș vrea, dacă s-ar putea, și pentru Dumneavoastră.

Mă refer la ALEXANDRU MACEDONSKI, la anii tinereții sale. La tinerețe, totu-i proștețime, șuvoi nestăvilit. La doar 18 ani, cunoștea succesul, cu volumul de versuri Prima-Verba (1872), iar în anii următori, îmbrățișa deja gazetăria. La tinerețe, totu-i frunză dantelată-n vânt, zbor vertical și îndrăzneț ca al ciocârliei. Acesta va fi fost sentimentul poetului la data când lansa primul număr al revistei „Literatorul”?!

Într-o sfântă zi de duminică, la început de an calendaristic (20 ianuarie 1880), inima tânărului

Macedonski vibra, autoîncurajându-se și explorând imaginarul în toată exuberanța sa: „Iubesc frumoasa tinerețe / Cu anii săi de flori / Cu zâmbete pe a sa față / Cu ochi scânteietori / Îmi place fruntea ncoronată / De poezii și-amor / De dulci iluzii care iute / Se nasc și iute mor”.

La 41 de ani, deja, prin editarea volumului Excelsior (1895) – într-un tiraj de 13.000 de exemplare –, vibrație, frumoasă împlinire!

Încântător ideal: „Poetul e o harpă: nu cugetă, ci cântă”!

Din nefericire, iluziile sale vor depăși hotarele raționalului.

„Sfâșiat între real și ideal, între dorința brutală și visul eterat”, afirmă Pompiliu Constantinescu, Poetul „a vrut să-și transpună imaginea poetică în viață”. Aripile îi vor fi arse nu tocmai de spiritul său polemic, cât de forța de neînvins a adversarilor săi.

În aceasta constă marea durere în acest vârtej al efemerității.

Iar Dumneavoastră, dragilor iubitori de literatură, conservați, încă, un fapt, dureros gest, al publicării unei epigrame.

E bine să punem în umbră Opera unui scriitor, pentru un val-vârtej de rătăcire?!

S-ar cuveni să nu confundăm omul cu opera sa. Opera este „majoră”, rătăcirea-i rătăcire. Și apoi, această „rătăcire” nu este și nici nu va fi dovedită vreodată ca și cum ar fi avut o țintă precisă.

La acel moment, din partea poetului, inspirație total nefericită!

Și în mintea mea, acum, la 100 de ani, la O SUTĂ DE ANI de la moartea lui Alexandru Macedonski, se naște întrebarea și judecata mea: De ce nu vrem, defel, să acceptăm și afirmația împrecinatului?... „Niciodată nu am adresat nicio telegramă lui Eminescu. Cea cu pricina era scrisă cu doi ani înainte de nenorocirea ce l-a izbutit. Era o infamie ce mi-a fost pusă în cârcă de oameni interesați să-și facă un steag de glorie din ipocrita și falsa lor milă pentru cel care ei singuri l-au împins în prăpastie și care voiau totdeodată să răstoarne mișcarea sufletească și culturală de la Literatorul” („Junimea Moldovei de Nord”, II, 1, aprilie 1921, p. 1). De ce? Simplu, pentru că tare ne mai roade și ne mai încolăcește, diavolește, viermele mâniei și răzbunării, deși ne spunem creștini!

Să nu uităm, de la acel nefericit moment, 1883, epigrama scrisă înainte de îmbolnăvirea lui Mihai Eminescu (nefericire uriașă!), Macedonski va suferi până la moarte. Ați numărat anii? 1883 – 1920. În total, 33.

Doamne, 33!...

→ Continuare în pag. 28

ANGELLUS

Emilia STROE-ȚENA

Motto:

„Și Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (Biblia, Geneza)

Din înălțimea statuiilor ce-l reprezintă pe apostolii Mântuitorului și aflate pe frontispiciul catedralei „Sfântul Petru” din Roma, curgeau șuvoaie de apă, lacrimi ale cerului inegurat, ca dintr-un ochi imens, fără odihnă. Catedrala, cu colonadele și cu piațeta sa altădată plină de mulțimi de suflete, prezente acolo în așteptarea celebrării unei solemne liturghii de către un trecător sfânt părinte, părea a nu se ridica din potopul dezlănțuit de mânia divină. În tot acest peisaj acvatic, o voce se auzi, vocea unui singur om, care putea depăși puzderia picăturilor de ploaie; cel ce avea voie să străbată prin ploaie piațeta, doar el, alături de o făclie aprinsă pentru eternizarea momentului. Era papa Francisc, care binecuvânta planeta, rugându-se Domului să ierte păcatele noastre și să ne izbavească de boala recent apărută, care făcea ravagii mai ales în Italia. Revenea în cuvântarea sa un refren: „Nu vă temeți ! Nu vă fie frică ! Aveți credință în Dumnezeu !”

În tot acest timp, miliarde de ochi ațintiți în fața televizoarelor, îl urmăreau cum își poartă pașii dintr-o margine în alta a catedralei, cum ploaia se scurge pe îmbrăcămintea sa albă și cum cuvintele evanghelice se înșiruie ca într-o poveste, cu calmul lor binecunoscut și

specific. Sfântul părinte punea în fața ochilor noștri imaginea apostolului Petru și a furtunii pe mare, care-l împiedica să vină la Mântuitorul Hrisos, având impresia că barca se scufundă din pricina valurilor. Atunci Mântuitorul îi spune să nu se teamă, întrucât credința sa va învinge, valurile se vor potoli, iar Petru va ajunge la El. Cuvintele papei Francisc în sunetul ploii trezeau în inimi un ecou de neuitat: „Nu vă temeți ! Nu vă fie frică !” El însuși părea un apostol venit din vremi apuse spre a ne îmbarca pe noi, cei bolnavi și decăzuți din societatea de azi, pe corabia lui Hristos, arcă sigură și de nezdruccinat, arcă a credinței, smereniei și adevărului.

Odinioară, Francisc din Assisi propovăduia și el simplitatea, căința, smerenia, rugăciunea, ca modalități de conviețuire cu oamenii și cu Dumnezeu. Papa Francisc și-l luase ca model.

Din adâncul inimii, rostind rugăciunea ANGELUS, într-o piațetă umplută doar de stropii de ploaie ce cădeau neîncetat, cu AVE MARIA, în gând, papa Francisc părea să vadă mulțimile de oameni care-l însoțiseră cu un an în urmă în pelerinajul său prin România, când spusese: „Să mergem împreună !”

Papa Francisc se ruga fierbinte pentru toată populația globului, creștină sau nu, cu lacrimi în ochi, luându-se parcă la întrecere cu lacrimile cerului, cu apele lui Dumnezeu. Nu-L înfrunța; cunoștea vinovăția fiilor săi, necredința, depărtarea și izolarea lor într-o mândrie luciferică din care cu greu s-ar mai putea desprinde. Papa Francisc, ca un adevărat părinte duhovnicesc se ruga pentru această planetă dezolată și pentru acest timp ieșit din firescul său, repetând cuvintele Mântuitorului : „Nu vă temeți ! Nu vă fie frică ! Aveți credință în Dumnezeu !” Și ploaia cădea în piața „Sfântul Petru” și pe obrazul papei Francisc ca o binecuvântare și promisiune divină.

→ Continuare din pag. 27

Dar 33 nu mai este o cifră, ci o încărcătură de destin. Nicolae Bălcescu (1819-1852) – 33! Laszlo Paal (1846-1879) – 33! Mihai Eminescu – 33 ani de înflorire! Ion Pena (1911-1944) – 33! Dinu Lipatti (1917-1950) – 33! Și exemplificările ar putea continua... la ce scară dorim fiecare.

Câtă durere acumulată, Doamne! Pe mulți dintre înaintașii noștri i-am îngropat de vii, cu voluptate irațională, urzind în vârtelnița timpului...verzi și uscate... Mă întreb și vă întreb, oare nu-i suficient „o măciucă la un car cu oale (de lut)”?!

Aș zice că a sunat clopotul iertării: „Sufletu-ți spre ceruri și-a luat avântul / Trupul tău în roze și-a primit vesmântul / Ți-ai sfârșit pedeapsa – nu mai vezi pământul...”, scria Nikita Macedonski, la 1930.

La o sută de ani de la sfârșitul unei vieți extrem de agitate, am ferma convingere că dacă nu ar fi fost blestemata aia de epigramă, adversarii săi direcți tot

ar fi născocit ceva – numai și numai pentru a-i minimaliza activitatea literară.

Câtă verticalitate în atitudinea criticului literar G. Ibrăileanu (el însuși un om de o generozitate sacră): „Dar la urma urmei nouă ni se pare că în jurul acestei epigrame s-a exagerat în toate chipurile”. Și, în fond, nu are dreptate? „Nu se poate face o vină capitală lui Macedonski, că a scris-o. Artiștii de obicei sunt oameni reci și chiar răi, mai ales (...), nedelicați. Istoria anecdotică a literaturii e plină de ciocnirile ridicole și antipatice dintre acei care <pun steaua să zboare> și <se îmbată în scânteii din stele>” (Scriitori români și străini, 1926).

Dacă „răsunetul furtunii” nu se dorește „stins”, glăsuia, întristat, la 1939, profesorul Tudor Vianu, a cui este vina?!

Iată, spun, începând cu data de 24 noiembrie 2020, e momentul să dispim „furtuna”, pentru că suntem materie vie, iertătoare și iubitoare!

POEZII

Maria IEVA

Văpaia din ochii amiezii

În clipa rămasă răzleață,
Văpaia din ochii amiezii,
Doar verdele crud îl înghețe
Cu focul din sânul zăpezii.

Un alb nesfârșit se întinde,
Se scutură floarea de prun,
Din capătul zării rotunde,
Tăcerile-n pumni le adun.

Răsună un cântec de slavă,
Un înger coboară c-o veste
Și mâinile mele, în grabă,
Pe inimi aștern o poveste.

Povestea rămâne-o poveste
Trăită, atunci, în alt timp,
Când cerul avea doar ferestre
Și zeii aveau un Olimp.

Dar timpul repetă mereu,
Povestea trăită rotund
Și-amiaza din sufletul meu,
Și-visul în care m-ascund...

Între două stele

Între două stele e doar nesfârșire,
Curge infinitul printre gânduri roi
Și datoare crucea cu o izbăvire,
Sevele luminii le întoarce-n noi.

Înfloriri de clipe ne tresar sub pleoape
Ca un joc de raze într-un curcubeu,
Am pășit cu tine-n golul dintre ape
Unde-avea sălașul nenăscutului zeu.

Fruct întors în muguri - vatră nezidită -
Galbena lumină destrămată-n gene
Renăștea din tine ca o afrodită
Ce hrănea la sânul-i visele-mi perene.

Urmele tăcerii prinse-n căi lactee,
Mi-arătau cum gândul, devenit cuvânt,
S-a-ntrupat din moarte ca dintr-o
femeie,
Să mă-nvețe zborul puilor de vânt...

Sublim

Am rupt din suflet și aș rupe iar,
Dacă mi-ai spune că ți-e dor și ție,
Ca în tăcerea timpului binar
Să reținem o zi din veșnicie.

La prima divizare am jurat,
Să altoim lumina pas cu pas,
Dar cerurile s-au cutremurat
Și ne-au lăsat o clipă fără glas.

Ne-am oglindit în gândurile apei
Și ne-am dorit când am primit un
trup,
Dar dincolo de marginile pleoapei
Eu golul meu din tine îl astup.

Ca-n vidul ce ne naște la-ntâmplare
O singură iubire să găsim,
Răscumpărând luminile polare
Primim și dreptul de-a trăi sublim.

Glasul pădurii albastre de pini

Cămașa e grea, la umeri mă strânge,
Cu foarfeca zării încep s-o despic,
Dar vântul adie și-mi umblă prin sânge,
S-adune în atrii iubirile spic.

Din bob de tăcere, din fagur de miere
Culorile pure în mine privesc,
Cum urmele apei se duc spre-nviere,
Pășind peste raze, spre ochiul
ceresc.

Se-ntoarce o umbră să ceară o cruce,
Cum cere un tată baston la copii,
Dar tălpile apei ajung la răscruce
Și vântul mă-ntreabă de ce nu mai vii.

Aș vrea să-i răspunzi cu murmurul
mării,
Cu glasul pădurii albastre de pini,
Ca raza întoarsă din taina visării
Să-mi fie aripa ce-ți tremură-n
mâini.

Infinit

Luna nu-și întoarce fața spre trecut,
Casă lângă soare și-a făcut demult,
S-a privind în cerul curs într-o fântână,
Oglindind în stele setea de lumină.

De pe fruntea zării s-au desprins
comete,
Desrămarea nopții-i plină de regrete;
Serpții înserării s-au retras în zodii,
Așteptând să crească, din sămânță,
rodii.

E târziu în vise, e târziu în viață,
Lacrime luminii încă ne învață,
Că un strop de rouă peste un vulcan
Poate fi botezul clipei în Iordan.

Soarele cunoaște drumul de-nceput,
Luna nu-și întoarce fața spre trecut,
Dar oglinda-n care se privesc pe rând
Nu mai are margini, nu mai are
gând...

PERMANENȚA METAFOREI

Nicolae DINA

Într-o monografie dedicată perioadei 2008-2016, mai mult decât fastă din activitatea creatoare a lui ȘTEFAN VIDA MARINESCU, am remarcat faptul că dincolo de calitatea de „scriitor aproape «total» [...], poet, critic și istoric literar, teatral și de film, eseist și prozator, publicist și ziarist” (Dumitru Micu), ipostaza „cea mai semnificativă și mai apropiată de temperamentul, vocația și profesionalismul său este cea de critic și istoric literar”. În această postură, Ștefan Vida Marinescu se înscrie în micul grup al celor preocupați de promovarea scriitorilor teleormăneni, „din solidaritate (de breaslă), din ambiția de a promova și spiritul sudist”, cum afirma într-un interviu din anul 2016.

De curând, „responsabilitatea, luciditatea, onestitatea și obiectivitatea manifestate în practicarea actului critic” de-a lungul întregii sale cariere scriitoricești și-au găsit ecoul într-o întreprindere inedită, aceea de creator a trei antologii critice, preocupat, bineînțeles, de scrierile unor autori din „Sutul extrem”: cea dintâi, „Limpezirea apelor”, având în atenție creațiile mai multor poeți, prozatori, critici literari și publiciști, o alta, „Post-Scripta-itinerar critic”, publicată în semn de respect pentru șase scriitori, „din păcate, dispăruți fizic”, care au sporit „zestrea creatoare literară a Sudului românesc”, autori „care merită o restituire pe cale critică, exegetică”.

O altă inedită lucrare este „anti-scleroza Metaforei, o antologie critică de Poezie” (Editura SemnE, 2020), care „reunește secvențe poetice, o selecție de autor, odată cu note biobibliografice și nume de comentatori”. Metoda conceperii acestei antologii critice este novatoare, în sensul că toate

creațiile prezente au fost propuse de poeții respectivi, antologatorului revenindu-i rolul de critic, în dorința de „a reține liniile de esență și de forță ale creației lirice a unor autori cu destine «separate», distincte”, după cum mărturisește în „Argument: Virtuțile Poeziei. Repere contemporane”, semnificativ și el prin faptul că anunță intenția criticului de a releva „spiritul empatic și european” cu care va analiza contribuția fiecăruia la evoluția genului liric pe meleagurile Sudului teleormănean.

Cvintetul respectiv este format din trei poete și doi poeți (unul fiind chiar antologatorul în ipostaza de autor liric), care „vor suporta ecoul critic al operei [...], poezia fiind prima dragoste a unor scriitori ce s-au ilustrat, cu personalitate, și în alte genuri creatoare”.

Domnița Neaga, debutantă publicistic în timpul studenției (editorial trei decenii mai târziu), este autoarea a șase volume de versuri și a două de critică de întâmpinare. Încă de la primul volum, „Noaptea ploilor acide” (2000), poeta se remarcă prin folosirea inteligentă și transfiguratoare a metaforei în versuri tradiționale îmbinate meșteșugit cu cele moderniste, a unui „imaginar reflexiv, cu dense provocări înaripate, nostalgice, melancolic-visătoare”, pentru ca în „Călător spre Crucea Sudului” (2002) să devină „temerară în avântul și elanul transfigurator”, reveria, regretul și nostalgia fiind motivele lirice preferate.

Evoluția lirică a Domniței Neaga este demnă de apreciat, astfel că volumul „Muntele din vis” (2013), stând sub semnul dragostei, evidențiază, „tradiționalist și confesiv”, o poetă „cutreierată de antiteze”, melancolia și visarea fiind stările trăite în lupta cu propriul sine, luptă care apare într-un spațiu și un timp mitic, în reale „revendicări melancolice [...]”, reflexivitățile vizând solitudinea avatarului existențial” și în volumul din 2016, „Floarea de lotus”, pentru ca în „Cândva, în Arcadia” (2019), poeta să-și aproprie o „atitudine gravă [...]” interogativă și explicitând senzații și reflecții care induc suferință și injustețe”. Sintetic, criticul antologator consideră că întreaga operă poetică a Domniței Neaga este „o lirică transparentă, de melancolie și reverie a sinelui, în neliniști esențiale a unei Poete adevărate”.

Maria Postu a intrat în vederile criticului antologator ca poetă care „și-a arătat clasa încă de la

prima carte, «Insomnii molipsitoare» (1994), cultivând o lirică modernă, „pe tonuri melancolice”. Și volumul „Întâlnire cu Altamira” (1999) surprinde o „viziune plastică, în contemplare și dialog de rafinament cu frumusețea” a unei poete îndrăgostite de minunile „grădinii hispanice”, carte în care, chiar dacă „se autodefinește ca neoromantică”, autoarea „supralicitează modernist” evocând Altamira ca „topos fecund ce revendică o fantazare sclipitoare, cu martiraj și autoflagelatoriu reflex”.

Volumul „Abonament viață - moarte” (2003) surprinde o lume cu zei, cu personaje și scriitori pe care îi face tovarăși propriilor reflecții și întrebări, toate exprimând crezul său estetic în versuri cu „risipiri metaforice exorbitante”. Tema creației și a creatorului este evidentă în „Din spatele ferestrei” (2007), având, ca fundal, capodoperele artei renaștentiste, cultivând poemul „citadin și confesiv” din care transpare seducția „jocului de cuvinte”, în timp ce „Cutia poștală a cerului” (2014) ne descoperă o poetă pe deplin matură, cultivând o poezie „cu densități metaforice vaste, de profunzime și acces la confesiv și autoobservație, cu obsesia perfecțiunii”. Din sinteza critică a antologatorului se desprinde ideea că Maria Postu excelează printr-o creație lirică „de virtuozitate [...] autentică, substanțială” ca o „poetă de excepție”.

Nicoleta Stăvărache se relevă printr-o „lirică în sintetică frază: vibrantă, romantică, de sulețe a fluxului imagistic, de lucidă și gravă mărturisire” încă de la primul său volum, „Identitate falsă” (2007), carte ale cărei creații surprind întrebări privind existența sub acțiunea timpului inexorabil și în care cultivă „lirismul fin, discret și atins de melancolie”, aceleași interogații, mai ales în lupta cu propriul sine, caracterizând și „Anotimpul fără vise” (2008), însoțite de neliniști, de nostalgie într-o confesiune a propriilor stări sufletești. În volumul „Călătorind într-o lacrimă” (2009) se remarcă „lirismul cristalin, un fior și o melancolie” generate de aceleași neliniști și de amintiri care devoalează „propriul destin”, pentru ca „Aproape de îngeri” (2011) să stea sub semnul dragostei, sentiment dezvăluit „recurgând la amintiri, la zidiri”. În „Privind destinul” (2015), poeta devine „meditativă și evocatoare”, cu reflecții despre „misterul vieții”, ultimul volum, „Mireasa fără nuntă” (2019), fiind „un fel de recapitulare de teme și motive, de stil al melancoliei și al nostalgiei, meditativ”, cu „dezinvoltură în esențializări imagistice” sau în confesiuni emoționante.

Unanim apreciat ca autor de proză scurtă pentru cele trei volume publicate, cariera poetică a lui Liviu Nanu a debutat ca „o revelație în materie lirică”, un „neconformist” remarcat încă de la primul volum, „Îndemn la nesupunere” (2002), al cărui fond ideatic este unul „ludic și cu livresc măsurat”, plin cu „teribilisme și rebeliuni de expresie”. În schimb, în „Apăsați tasta any” (2005), apare un „ton confesiv”, cu un lirism „minimalist, senzorial și senzual în regim elegiac și meditativ” în versuri care „atestă cultură, inspirație, ingeniozitate”, realizate printr-o combinație fericită între prozodia clasică și cea modernă. „Cel mai complex” este „Vești din Utopia” (2011), în care cultivă „jocul de cuvinte concurând cu ludicul către parodic și umor”, deși în primul ciclu este „elegiac, bolnav de melancolie”.

Last, but not least, însuși criticul antologator, Ștefan Vida Marinescu, se prezintă în ipostaza de poet prin opt poeme, printre care și cel intitulat „Anti-scleroza”, termen folosit în titlul antologiei. Plecând de la primele două versuri, „Încă o generație salvată/de liniștea noastră”, putem înțelege că acest cvintet de creatori se înscrie ca o nouă generație a liricii teleormănene care cultivă, cu har artistic, metafora, generație în interiorul căreia Ștefan Vida Marinescu este un „poet cu o marcată tendință spre inefabilul muzical [...] și cu un apetit notabil pentru suprarealism și ermetism”, cultivând o „poezie reflexiv-ironistă, de idei, polemic-fantezistă” (Bogdan Ghiu&Lucian Vasilescu). El este poetul care „adoaptă limbajul futurist, constructivist, integralist” și care „exclue [...] sentimentalitatea [...] din necesitatea sufletească de situare în opoziție, de situare ironică față de o lume în care proliferază ce e neviu, artificial, inautentic”, cultivând „poemul total, menit să sucească gâtul birocrăției liricoide” (Dumitru Micu).

Și prin acest volum, Ștefan Vida Marinescu își dovedește noblețea actului de conștiință critică, având în vedere promovarea creațiilor acelor poeți care, de această dată, „se oferă [...] tuturor celor cu gust, cu discernământ critic și fără de idei preconcepute, în speranța unei noi recunoașteri induse valoric și întru notorietate”, alcătuind, astfel, „un cvintet al sensibilității și al metaforei moderne, contemporane”.

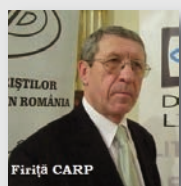
IUDA MISITUL

Gheorghe Andrei NEAGU

- Cumpărați un elefant?
- Nu domnule, o am pe nevastă-mea!
- Dar o cingătoare?
- Nu domnule, sunt liber!
- Cumpărați o lozincă?
- Nu domnule, am strigătura lăsată-n picioare!
- Atunci, vă ofer o pereche de ciorapi!
- Știi ce, mai bine dă-mi o cană cu apă!
- Nu ținem!
- Atunci, ce țineți?
- Timpul. O porție, doi penny.
Două porții, o liră, iar un secol, zece!
- E mult!
- Mult, dar face!
- Ce face?
- Un alt secol!
- Păi ce, p'asta l-am gătit?
- Cu ulei, cu beteală ca pe-un pom de Crăciun!
- Care Crăciun?
- Cu barbă și tolă!
- Mersi, am tolba mea!
- Cu minciuni?
- Nu, minciunile sunt la dumneata, le vinzi?
- Le-am terminat!
- Atunci, ce?
- Cum ce?
- Ce, ce?
- Așa. A fost și ăsta. Acum îi judecă!
- Cine?
- Alții!
- De unde?
- Tot dintre ei!
- Care?
- ăia care au lipsit de la cină!
- Cina cea de taină? Și cine-i Iuda?
- Toți!
- Păi cum, Iuda-i judecă pe Iuda?
- Cam așa!
- Păi, asta nu s-a mai întâmplat?
- Tocmai d'aia!
- D'aia ce?
- Păi, dacă nu se întâmpla cine mai cumpăra?
- Ce?
- Ofertele!
- Păi, ce oferte?
- Orice. Vin femeii, Dunăre, țară...
- Huo, oprește-te!
- Se spune ho, nu hu!
- Păi, nu-ți spuse!
- Ce-mi spuseși?
- Eu am strigătura-n picioare!
- Așa?
- Ce așa? Niciun așa! Tot nu-nțelegi mare lucru.
- După ce că vinzi prostii!
- Degeaba, nu poți să cumperi!
- Ba pot! Azi puțin, mâine un crâmpei!
- Păi, eu v-am oferit!
- Mie?!
- Dar cui!
- Dă-le celor desculți!
- Sunt mulți și nu am bani!
- Păi ce, eu am?
- Ai!
- De ce crezi asta?
- După poză!
- Aia din ziar?
- Se zice că ești deputat!
- Am fost!
- Păi, vezi, asta-i!
- Adică?!
- Dacă ai fost, înseamnă că ai strâns! Și atunci ai...
- Ce să am?
- Bani, domnule tovarăș, bani!
- N-am decât lei!
- Și ăștia-s bani!
- Erau!
- Atunci, facem schimb. Nu mai vând, cumpăr!
- Păi, n-am nimic de vânzare!
- Ce, ai vândut totul?
- Ba nu, mi-a mai rămas ceva!
- Ce?
- Trupul meu!
- Ha, ha, ha! Cine te cumpără a doua oară?
- Altceva nu mai am!
- Păcat. Eu mai am un elefant!
- Unde-i!
- La dumneata!
- La mine?
- Păi, n-ai spus că o ai pe nevastă-ta?
- Ba da, dar nu e elefant!
- Păcat, ți-o cumpăram până la urmă!
- Uite ce, nu ți se pare că te obrăznicești?
- Deloc. O vând și o cumpăr. Misia mea e mare.
- Ori totul, ori nimic.
- Păi, văd că vinzi mai mult nimic.
- Ba nu!
- Dar ce?
- Timpul, nu vezi?!
- Ce să văd?
- Că ți-am vândut timp!
- Cui, mie?
- Dar cui? De când stau aici cu dumneata, ce naiba am făcut?
- Așa că scoate banii!
- Care bani?
- Pe care mi-i datorai!
- Eu nu-ți datorez nimic! Dumneata îmi datorezi mie!
- Eu?!
- Da, da. Dumneata, dumneata. Mi-ai făcut să-mi pierd vremea.
- Ai pierdut-o mai demult. Eu ți-am dat-o.
- Ești nebun?
- Ba nu!
- Babuin! Babuinule!
- Sărmane. Habar n-ai ce sacrilegiu comiți în clipa de față!
- Babuinul ești dumneata. Dar nu. Nici asta nu poți fi!
- De ce?!
- Păi vezi, c-ai vrea să fii!
- Cine a spus asta? De unde-ai mai scos-o?
- Eu?
- Da, dumneata!
- Fii dom'le serios. Dumneata vrei să fii babuin!
- Eu!
- Da, da, dumneata. Dacă n-ai fi vrut n-ai fi întrebat, de ce.
- Ești nebun!
- Nu dom'le nu sunt. Sunt misit. Vând clipe.
- Clipe de fericire unor nefericiți ca dumneata!

→ Continuare în pag. 33

Cavalerul de Maltezi

Firiță CARP

Sigur, o să spunei că e vorba despre Florin Ciocșa chiar din titlu, nu e nevoie să mergem mai departe pentru a astâmpăra vreo curiozitate. Mai ales că nici n-am de gând să contrazic pe nimeni. Vreau doar să spun de ce am certitudinea că gândesc ca mine și mulți alți prieteni, dintre cei care îl cunosc pe fostul, actualul și, sper, eternul pescuitor de metafore din oceanul de frumuseți care ne înconjoară. Când l-am întâlnit prima dată mi-a atras atenția părul lui organizat în dezordine stelară, ca la poezii adevărate, adică aceia care sunt poeți fără să știe. Am avut dintr-o dată impresia că mă îmbogățesc cu încă un suflet, pe lângă acesta cu care scriu aciuindu-se unul de bărgan ialomițean, gata să-l însoțească pe al lui Florin în hălăduieli pe lunca Borcei și în visări la conacul din Maltezi. Ba chiar mai departe, oriunde în lume, cum s-a întâmplat deja de mai multe ori. Despre Borcea știți, nu vă mai spun, e o surioară geamănă a Dunării, născută din inima ei și hrănindu-se din trupul acesteia în susurul de necuprins al timpului. Dar despre conacul lui de la Maltezi nu prea știți, mai

ales că nici nu e un conac propriu zis, ci mai degrabă un stâlp în calea crivățului și un culcuș pentru metafore. Da, acolo colcăie metafore la tot pasul, printre pomii din livada care pare din cauza asta a fi înflorită continuu, sau se plimbă în voie printre animalele fermei, pe care Florin le iubește nespuse, tocmai poate fiindcă discută cu ele în limba poeziei. Dintr-o invidie pe acest motiv, invidie pe care nu mi-o pot controla întotdeauna, fac uneori exerciții de enervare cu stăpânul conacului. Ți-ai găsit! Nu-l doare nici măcar cât un țipăt de vânt neîmblânzit din Bărganul celor mai temeinice ierni, cât un clipocit abia deslușit de-al Borcei nici nu mai zic! Atunci sufletele despre care vorbeam se ciorovăiesc, dar numai în graiul lor, din cauza și despre cât de mult ține fiecare la Florin! Ori poate, mai ales, dintr-o fel de ciudă că el are puterea, despre Florin, desigur, vorbesc, să iubească și să trateze cu dragoste pe toți cei care poposesc la Maltezi. De oriunde ar veni, oriunde ar pleca, oricând. Și toți știu asta. Îl prețuiesc pe acest om cât întreg Bărganul și chiar cât toată Dunărea. Îl prețuiesc pentru felul lui de a fi în general, dar înainte de orice pentru dragostea sa sinceră și inepuizabilă față de Poezia adevărată, care sălășluiește la Maltezi și pretutindeni! Veritabil cavaler al metaforei!

Din volumul „Timbre de lipit pe suflet”

→ Continuare din pag. 32

- Asta de unde-ai mai scos-o?
- De la dumneata!
- !?!
- Da. Erai atât de amărât!
- Piei drace!
- Nu pier. Erai atât de abătut. Ți se împleticeau picioarele!
- Mie?!
- Dar cui? Mie nu. Mie mi s-a uscat limba-n gură!
- Eu te-am pus să vorbești?
- Păi, cine altul? Dacă nu te vedeam atât de amărât ...
- Las-o baltă. Plec.
- Și banii?
- Iar începi? Parcă-am stabilit.
- Dumneata începi. N-am stabilit nimic. A trecut vremea când stabileai, Iuda!
- Eu Iuda?!
- Da, tu, eu și ceilalți!
- Care ceilalți?
- Ca tine și ca mine!
- Ești nebun?
- Nu. Sunt Iuda. Iuda misitul. Dă-mi arginții!
- Ia, uită-te, vrea domnul și arginți!
- Nu neapărat. Mă mulțumesc și cu lei!
- Și ce-mi dai?

- Ți-am dat deja!
- Iar începi?
- Atunci îți dau un elefant. Cumpărați un elefant?
- Nu domnule!
- Dar nevasta? Unde e nevasta?
- Care nevastă?
- Aia, pe care o aveai, încât nu puteai cumpăra elefantul!
- A fost o glumă!
- Atunci cumpără o cingătoare!
- Păi, o luăm de la început?
- A luat-o cineva altfel?
- Pentru orice sfârșit e nevoie de un început!
- Consideră că am ajuns la sfârșit!
- Nu pot domnule!
- De ce?
- Pentru că n-ai plătit!
- Ce dom'le?
- Începutul!
- Începutul cui?
- Începutul sfârșitului!
- Ești nebun?
- Nu, sunt Iuda Misitul!
- Să-ți fie rușine! Te legi de oameni?
- Nu dom'le! Îi las liberi. N-am nevoie de oameni legați!
- Atunci, la bună vedere!
- Păcat! Puteam să-ți vând un elefant!

- Nu, o am pe nevastă-mea!
- Stai, nu pleca!
- De ce?
- Îți plătesc eu. Ești prea amărât. Mai rămâi
- Îți dau un elefant, o cingătoare, o femeie!
- N-am nevoie. Eu sunt un om liber!
- Ești pe dracu! N-ai bani!
- Și ce dacă?
- Atunci, ia de la mine.
- Poate mai întâlnești vreun vânzător și te faci de râs!
- Noroc bun!
- Noroc bun ai, dacă ai și bani!
- Și tu ai?
- Nu, dar am un elefant.
- Ce să fac eu cu el?
- Să-l vinzi!
- Cui?
- Mie!
- Și ce-mi dai pe el?
- Timp
- Care timp?
- Tot timpul!
- E clar, ești nebun..
- Cine, eu?
- Dar cine?
- Ia uite-te-n spate. Cine vine? Cine vine?

A descoperi inefabilul – o altă modalitate de

scriere, la granița cu poezia

Cezarina ANDRONESCU

Ceea ce a realizat autorul de față în acest volum, este un buchet înmiresmat de poeme în proză de mare impact afectiv pentru o plajă largă de cititori sensibili la frumosul metaforic. Cartea se înscrie în linia prozei scurte actuale care oferă confort sufletesc celor cărora li se adresează. Razele de smirnă și ambră din gândurile prozatorului care purced spre gândurile cititorului și se împletesc în chip fericit, alcătuiesc o cunună de flori proaspete ori de lauri care împodobesc la fel frunțile.

O bogăție de mijloace de expresie așternute "cu osârdie și migală" pe hârtie, sunt revărsarea abundenței de simțiri și trăiri care, așa cum precizează autorul chiar în titlu, sunt ca respirațiile, aduse în dar cu generozitate tuturor. Nu ne rămâne decât să le pregustăm. Mătăsurii și catifele drapate baroc în somptuoasele saloane ale limbii române, lumini proaspete sau vlăguite, aștern pe pereți invizibili stampe nipone. Să facem liniște în noi și să intrăm cu pași molateci, în încăperile cu ușile și ferestrele larg deschise ca să aflăm taine de negrăit învăluite în liniști fecunde. Sonuri îndepărtate se propagă-n ecou și ajung la urechile noastre din arcușuri vrăjite. Balsam pe rănilor deschise ale spiritului. Mătasea sonorilor șterge cu un gest efemer, sângele cuvintelor bufnit intempestiv în pauza dintre silabe: "versul de mătase acoperă versul de sânge" (1. Evisceral).

Viața se desfășoară, în viziunea lui Alensis De Nobilis, între câteva repere fundamentale: Dragostea, existența, timpul și moartea, care, deși la fel, sunt de fiecare dată diferite, în funcție de individ. Doar neliniștile, transfigurate-n poeme, "pe frunțile nopților astrale", îi diferențiază. Și totuși, "visător și visat se-ntâlnesc în oglindă, alăturare ce naște prilej de regăsire a umbrei" (1. Evisceral).

Amintirile sunt de altfel, "întoarcerea trecutului în viitor", prefacerea a tot ceea ce a fost în ceea ce va fi.

Aproape duhovnicești, cuvintele alese pe

sprânceană, potrivite fiecare în propriul locaș, șlefuite cu migală precum elitrele înainte de zborul sublim spre albastru.

Autorul desenează pe cer libelule. Desenează pe valuri picuri de ploaie. Prozele sale, acadele pe băț, de care nu te poți lipsi, până nu se termină. Și când s-au isprăvit rămâi mult timp cu gustul acrișor și parfumat al bomboanei.

"Saturări de infuzii cu îndumnezeiri fățărnice în om și neom, grâu și pâine, rost și har, călătoresc cu care ce au roți din flori de apus." (1. Evisceral). Fantezia se vinde gratis pentru cine e dispus să primească. Ofertele sunt nelimitate.

Într-o superbă sintagmă, autorul a sintetizat efortul său creativ: "Căutând Raiul, dai de Poezie" (6). Poezia e în starea ei pură, îmbălsămată-n azur, cu inserții stelare. Fiecare din noi are nevoie de un strop de sublim în viața proprie. Să îndulcim "genele orizontului".

Alensis De Nobilis liturghiază cuvântul înveșmântat în straie albe de sărbătoare. Fiecare respirație e ca o duminică, împodobită cu flori la altar. Ne cuminecăm smeriți și bucuroși de darul de primăvară.

Fabulosul își face loc și se strecoară printre cuvinte pe nesimțite. Atunci, "Pe străzi umblă fantasmă pilotate de dorințele lor, oameni translucizi cu margini de fum, ținând de mână copii alien, care întreabă ce culoare au frunzele părinților despărțiți" (1. Evisceral).

Pare dificil uneori să urmărești traiectul inspirației prozatorului-poet disipat în meandre telurice care urcă spre înălțimi celeste pe spinări de curcubeie. "Păsările, agățate de aer, refuză să zboare, ar vrea ca îngerii să le dea înapoi umbrele căzute din aripi prin ierburi" (1. Evisceral). Și din toate contururile nedefinite, se profilează statura Poetului, căutător al mirajului regăsirii ființei. E o apariție aproape supranaturală, aidoma îngerilor. Are un ochi de mir și celălalt de apă și "o mirare atârnată de frunte". El este cel care descoperă totul despre Ființă.

Sunt aici toate simbolurile poetice: aripile pleoapelor, turmele de iluzii, șarpele de mătase, eclipse, "Stropi de ceva, mereu picurând, ticăie în pulsari de dorințe spre areal" (2. Solilocviu). Dar mai sunt și: formele goale de om, vânturi de lapte, "munți de culori prăbușiți în delire de farmece", stele oarbe, albastrul evadat din violet, spații de vid, "semiramide restante la picturile sinelui", "monalise de galben și madone de roșu", stropi de rouă cosmică, ulpii galactice. Și multe alte asemenea alcătui de ceață și brumă, fără forme, fără contururi. Urme de cosmos împânzit de aștri.

Urmărim cu privirile minții, calești cu reginele frunților, heralzi de mătase, statui de uimire și auzim

șoapte cosmice. În fotografiile luminii apar "magi trăitori printre stele, primari ai satelor cosmice de poezi îngeri".

La porți de ajungere, legănări de lumină: "Cor de culori, paleta de muzici, corole de vrere se strâng în mănunchi de minune care și mâine va trimite prunci pe Pământ" (2. Solilocviu).

Ton șoptit de ivoriu, alb peste alb absolut. Asocieri inedite de lucruri și ființe, cu sau fără de legătură organică: "Ulii de cer, mantre de gheață, flamuri agață de plânsetul prim. Mână și mamă, salbă de sete, linii de foc ce-s trecute prin zodii. Apele pietrelor închegate în frângeri, solii amânate de porțile susului, somnul propun catargelor vântului". (2. Solilocviu).

Dând la o parte sterilul, rămâne aurul pur al pepitei, veșnic căutate. Aceste solilocvii adâncesc intrarea în sine, introspecția înconjurată de fluturii binelui, rotindu-se uliu deasupra cuvintelor izvorâte dintr-o irepresibilă nevoie. Pacea se desprinde ca un porumbel alb într-o noapte boreală.

Te afli în biserica ființei poetului-scriitor care-și aduce respirația ca dar, muritorilor. "În haină de gală, primenit cu miresme de creștet, sfințit cu privire de prunc nou-născut, înalți în pridvorul gândului tău biserica ființei îndumnezeite de umanitatea dusă până la iubire. Biserica goală, în care nici un zâmbet nu aurește băierile altarului, în care ai fi răsărit întâi ai fi îngerilor. În biserica mea, Doamne, nu se aud respirații, nu se aud foșnete de inimi tinere; în biserica mea vin să se roage numai orbii, cei care nu știu unde au intrat" (2. Solilocviu).

Sintagme inedite: "mănele ierului"; "turmaline de iluzii"; "mai devreme de când"; "lințolii de harfe"; "pe un tăpșan de clipă"; "să tragi săgeți de gând înspre ninsori"; "Dedali de aer se ascund în păsări"; "femei de fruct și de șoptiri"; "colinde ulpii"; "mă-ncuie timpul în afara mea, dar eu răsar acolo unde-apun".

"La porțile închipuite ale sinelui", imaginație fecundă, în apa zidirii, în acel "înalt al uitării".

Înveșmântate-n metaforă, multe fraze cu înțeles aforistic: "Dincolo de acolo este tot aici"; "Cealaltă venire, aglutinată de ultima plecare"; "Sine cu sine, în dual oglindire, dau revărsări fântânii de eu"; și multe altele.

Și până la urmă, Alensis De Nobilis își expune apetența pentru stilul metaforic: "Mai sus de înalt, dar mult mai jos decât poți fi, așezat deasupra gândurilor tale rotite în petale de aer, fantazezi cărări pe care fiii luminii se vor teme să meargă" (3. Singularitate).

Iată cum înțelege autorul taina scrierilor sale: "Saltă povara, în vis sau trezie, ia de pe ochii frumoși pelicula orbului. Sfânt și ulcior, taină a apei, focul renașterii în întuneric așteaptă. Mergi pe cărare printre sate de îngeri; vrednic aici, fi-vei acolo primarul poezilor, prefect

al celor ce mătură întuneric și răsădesc suflete care să ducă lumini după nașteri acestui pământ. Sfășește-te, fulgere, de bruma din tâmplă, mângâie, apă, sfășieri de țărână! Rod, gust și cântec fi-vei tu plinul care satură buze. Urmă în urmă, izvor în căuș!" (3. Singularitate)

Conștient de potențele sale creatoare, Alensis De Nobilis nu se încadrează în nici o categorie de scriitor sau poet contemporan. El nu se aseamănă cu nimeni, scriind așa cum simte, așa cum respiră sângele său în artere și vene. Călărind pe spinări de fantasmă, el caută izvoare de cântec, pe coji de vise, scrisori de la îngeri.

A patra proză poetică poartă un titlu neobișnuit: "Manifest al Sfinților Poeți". Autorul se adresează în adevărate catedrale poetice, "Sfinților Poeți" în manieră confraternă. Nu lipsește nota de ludic și o oarecare undă de sarcasm: "Noi, copiii veșniciei, repetenți la maniere, după ce prizăm poeme lăsa dolii-n scrumiere ce ascund cristelnițe sacre-n care vă numirați fiii, dar noi, hoții de iluzii, dăm cu ruj chiar melodiei și vă invităm în staluri să vă ațintiți spre scenă cum prostituăm durerea și ne punem mir în venă...

Noi, copii din lacrimi-soare, noi, ratații și desculții, traficăm cu nesimțire zâmbetele voastre – culții. Rătăcim în iluzoriu oricare succes al vostru, când purificați în vinuri rostim grav un Tatăl Nostru. Doar din ce-am pierdut la poker, punând miză galaxii, v-am putea, cu mare milă, vise vouă construi. Luați aminte, n-avem steme, nici însemne mari de fală, dar voi, culții și boierii, veți privi la jocul nostru de lumini ca la o școală". (4. Manifest al Sfinților Poeți).

Și în încheiere, autorul spune: "Mult-sfiit în evanghelii de candori și puritate, las scrisoarea moștenire și în ea le-aveți pe toate", semnând protocolar: "Vă salut, Omul din Sfânt".

În următorul text, autorul vorbește despre "Șarpele creației". Aici, autorul se vede: "eu, mare pictor bizantin, cu pensula muiată-n fructul ce jumătățile îl țin". Iar altăoară, autorul spune: "eu nu sunt pictor, ți-am mai spus, sunt doar un cântec ce pictează, eu ning din frunți de vis culoare..." (5. Șarpele creației).

Aici încap și elementele spirituale, "Slăvită floare de agheasmă, tu, răsăriri de crud din rai"; ș.a.

Și nu în zadar, autorul ne îndeamnă: "să ieșim din lanțul iluzoriu, s-aruncăm din suflete urâtul; spre apusul șarpelui mnemotic, pelerine, guști din ravisant, dar din zemuri cresc, apoteotic, cuști ce-nchid giganții plini de neant." (8. Trecerea îngerului). El se adresează unui interlocutor necunoscut, dar, de cele mai multe ori, unui alter-ego.

În viziunea autorului, femeia iubită este zugrăvită astfel: "parcă-i o sfântă ce m-așteaptă îndrăgostită de culoare și ruga ei necunoscută mă răscolește și mă doare..." (5. Șarpele creației).

Continuare în numărul viitor

NIMENI

Ștefania OPROESCU

- Alo! Mă scuzați că vă deranjez, dumneavoastră sunteți domnul Nimeni?

Nici dacă l-ar fi lovit trăznetul n-ar fi rămas încremenit cu piciorul drept înainte, suspendat în poziția de mers. Năucit, n-a reușit câteva clipe să se adune, până când a auzit aceeași voce interogativă:

- Mă auziți domnule?

Abia atunci a pus piciorul pe trotuar și l-a adus pe cel rămas în urmă lângă el, ca să-și păstreze echilibrul. Sigur că totul a durat mai puțin de o secundă, dar lui i s-a părut imens. Avea nevoie de echilibru. Mult mai mult decât să stea în picioare.

- Cine sunteți dumneavoastră? a răspuns gătit de spaimă, deși bănuiala cea mai cruntă îl traversase deja. Căuta cu privirea un loc de sprijin, un perete, o bancă, pe care să-și domolească tremurul. Se învârtea în loc, privind în toate direcțiile. Mai spera să vadă pe cineva cunoscut, care putea să-i facă o farsă. Puținii trecători îl ocoleau privindu-i pe furiș rătăcirea, ca a unui om beat sau nu chiar în toate mințile. A mai făcut câțiva pași ca în transă, după care n-a mai rezistat și s-a așezat pe bordura trotuarului, fără să-i mai pese.

- De la Agenție va sunăm. Mă numesc Popescu. Virgil Popescu. Ați urmărit tragerea Loto de aseară?

- Nu...răspunse șovăitor. De ce?

- Păi n-ați participat la tragerea specială?

Ca fulgere treceau gândurile prin mintea lui, doar cât într-o pauză de respirație. Fusese jucător constant la Loto înainte de pauza impusă de pandemia asta virală, sau ce-o fi fost, care a închis câteva luni toate activitățile care nu țineau de alimentație, de utilități publice sau de unele tratamente care nu erau urgențe. Nu se ieșea din casă decât cu Declarație pe propria răspundere în care trebuia specificat corect și justificat motivul deplasării. Cu mască sanitară. Cu mănuși. Cu dezinfectanți. Cu reguli stricte. Cu raportări zilnice, cifre, grafice. Din țară și de pe tot globul. Cu spaime, cu alerte.

Ce-i drept, în ultima vreme juca doar din obișnuință. Jucase aproape 40 de ani și nimic. Nu mai credea în corectitudinea extragerilor, mai ales de când marile câștiguri veneau ciudat, în preajma marilor

sărbători. De Anul Nou, De Paște... Și uite că acum, la a treia „relaxare” a măsurilor de restricții, Agenția a decis să preia activitatea. Dar cu alte reguli pentru început. Nu mai era acel 6/49, 5/40 și altele. Nu era voie încă să se înghesuie oamenii în sălile mici ale agențiilor să completeze bilete. Până să se reorienteze la alte modalități de joc, Agenția a lansat experimental un hibrid ceva între fostul bingo și extragerile clasice. Pe stradă se circula acum normal. Persoanele vârstnice (seniorii, scuzați) nu mai aveau program de două ore pe zi să-și rezolve problemele.

Nemaifiind stresat că depășește timpul permis și riscă o amendă usturătoare, jucătorul împătimit s-a oprit lângă o „urnă” mobilă. Unde se introduceau bilete după ce plăteai o sumă ridicolă celui care o păzea. Biletul era o fâșie subțire de hârtie, pe care se scria pe o parte prenumele și pe verso un număr de telefon. Părea o glumă. Fiind vorba de o promoție, se acorda un singur premiu în valoare de un milion de Euro. Era o nadă, un cadou otrăvit, menit să atragă din nou oamenii să joace. După aproape trei luni de stat închiși în casă, oamenii, mai ales seniorii, cei care formau marea masă a jucătorilor, aveau încă reflexul spaimei de a ieși la orice oră, fără mască pe stradă. Semănau cu animalele ținute în captivitate și care, duse în habitatul lor normal, nu plecau de lângă cușcă după ce se deschidea ușa. Priveau cu suspiciune acest semi bingo. Nu se înghesuiau să joace. A!!! vor numărul de telefon? Da'de ce-l vor? Să ne găsească mai ușor?

Atunci a completat seniorul un bilet pe care a scris în loc de prenume: NIMENI. Așa i-a venit. Sunt un nimeni. La fel ca mulți alții. Proști care încă mergem cu măști pe stradă. S-a răzbunat în felul lui pe toți anii în care a crezut că-i un joc de noroc și că măcar odată va prinde și el un câștig cât de mic. Și i-a răzbunat pe toți cei asemenea lui. Doar n-avea să câștige acum. A și uitat de altfel imediat, ca și cum ar fi aruncat o hârtie la gunoi.

În sala de extrageri din capitală, comisia se validare stătea la distanță reglementară, cu măști pe față, fiindcă era vorba de spațiu închis. În mijloc, cutia transparentă, un cub mare, în care o suflantă amesteca într-un vârtej biletele. Apoi, de ea s-a apropiat un salariat îmbrăcat în costum de protecție, ca în spital. A mai răscolit puțin cu mâna, și a apucat un bilet. Trebuia creat suspansul. Se uită pe ambele lui fețe și anunță: „Numele câștigătorului începe cu litera N”. A făcut apoi o pauză lungă, cam prea lungă chiar și pentru suspans. Privea în acest timp biletul, întorcându-l de mai multe ori și pe față și pe verso. Fiind mascat, nu i se putea citi pe chip nicio reacție. Nerăbdătoare, comisia a început să-i facă semne să citească numele. La fel de

nerăbdători erau jucătorii care priveau extragerea la televizor și al căror nume începea cu litera N.

Surpriză!!! Ce surpriză? Șoc!!! Bombă!!! Cum anunță presa știri de doi bani. Cel ales să rostească numele rostește: „Nimeni!”. Se produce panică în studio. Cum adică nimeni? Nu-i nimic scris pe bilet? Atunci se va trage altul!

- Nu, este scris numele pe bilet. Și numărul de telefon pe verso. Doar că scrie chiar așa: „Nimeni!” Și arată biletul spre camera de luat vederi, apoi îl predă comisiei care îl trece din mână în mână, stupefiată. Și acum, ce facem se întreabă unul pe altul. Biletul e valid, are numele scris pe față și numărul de telefon pe spate, zice unul. Să sunăm...

- Ba nu, nu se poate îşi da altul cu părerea, cum să sunăm pe Nimeni! Suntem în direct, ne facem de râs... Tensiunea crește. Încep să sune telefoanele la agenție. Jucătorii sunt împărțiți. Unii, să se sune la numărul de telefon. Alții, nu și nu! Cum să sunăm pe Nimeni? Dacă-i o farsă? Dacă cineva a trecut un număr de telefon aiurea? Cum să câștige cineva care poate s-a jucat, ca la alarma falsă cu bombe?

- Liniște! strigă președintele comisiei. Nu putem lua o hotărâre acum. Situația e cu totul ieșită din comun! Trebuie să ne consultăm cu șeful Agenției. Rezultatul îl anunțăm după ce se ia o decizie. Măine, sau în următoarele zile. După ce se fac verificări. E în joc credibilitatea noastră.

Au stat până târziu în noapte, întorcând problema pe toate fețele. Mai întâi trebuia verificat numărul de telefon. Nu putea să existe cineva înregistrat cu prenumele „Nimeni” în actele oficiale.

Așa s-a trezit „seniorul” sunat tocmai când venea de la magazin, de unde a luat mâncare și o sticlă de țarie, să sărbătorească „a doua” relaxare. Și de asta a rămas ca paralizat când s-a auzit apelat pe numele pe care doar el îl cunoștea.

- Nu sunt domnule Nimeni, a răspuns apăsător, ba chiar puțin nervos. Uite, nu mai am nici mască. Sunt Vlad Ciubotaru.

- Sunteți posesorul telefonului cu numărul....
- Sigur că sunt, că doar la el v-am răspuns
- Poate l-ați găsit, poate l-ați furat...
- Du-te domnule, sunt om în vârstă, pardon Senior, nu mă apuc de furat la bătrânețe!
- Ați jucat la loteria noastră?
- Nu am jucat domnule, m-am jucat. M-am răzbunat pe atâția ani de bani dați degeaba.

- V-ați răzbunat bine, biletul dumneavoastră a fost extras!

- Păi dacă a fost extras, eu sunt câștigătorul.
- Dar vă numiți Nimeni în actele oficiale?
- Cum dracu să mă numesc Nimeni? V-am spus că mă numesc Vlad Ciubotaru!

- Atunci e o mare problemă. Vă rugăm să veniți la Agenția Centrală, să verificăm telefonul...

- Adică să vin în capitală pe banii mei? Să verificați ce? Verificați la compania de telefonie, să vedeți că numărul este al meu.

-Trebuie să înțelegeți că nu putem acorda un premiu doar pe baza unui număr de telefon. Nimeni este Nimeni, nu este Vlad Ciubotaru.

Seniorul stă pe bordură, mai liniștit acum. Știe că nu va primi premiul. Cu hoții ăștia, nici dacă ai dreptate nu ți-l dă. Scoate sticla din sacoșa de cumpărături pe care o lăsase alături, o desface și trage un gât lung, cu sete. Simte cum i se încălzește stomacul și cum sângele circulă mai repede.

- Alo, mai sunteți la telefon?

- Nu vin domnule, nici n-am bani. Ultimii din pensia pe luna asta i-am lăsat acum la magazin pe produse alimentare, mă rog, pe produse de consum. Descurcați-o dumneavoastră acolo. Dacă vin ce, îmi decontati drumul?

- Ce să-ți decontăm, greșeala nu-i a noastră.

-Păi dacă sunteți sigur că-i o greșeală, la ce să mai vin?

- Atunci vă anunțăm ca biletul se consideră anulat și se va face o nouă extragere.

- Anulați pe dracu'! Pe cine anulați? Pe nimeni, zise și mai trase un gât lung din sticlă. Am să reclam la... la... , nu-i venea în minte unde să reclame. La Poliție? La O.P.C.? La conducerea Loteriei? Văd eu unde, mai zise cu năduf.

- Bine, reclamați unde vreți dumneavoastră, mai spuse vocea și închise telefonul.

Seniorul rămase pe bordură amețit de situația stranie în care se afla și de jumătatea de alcool pe care-o băuse din sticlă. Clar era doar un lucru. Nu avea ce face. Se consola cu gândul că nu știe nimeni ce-a făcut. Bine că nu au dat ăia telefon în direct. Mai bine să-și vadă de treabă. Se mai află numărul de telefon în familie, mai află cunoștințele. Nimeni, Nimeni, asta sunt. Dar bine că știu numai eu. Voi muri cu obida asta pe suflet. La ce să-i mai amărăsc pe alții? Să mă ocărăscă rudele, să mă batjocorească oarecine? Să mă arate cu degetul? Să mă strige: „Nimeni, Nimeni...!”

Se ridică greu în picioare și porni spre casă. Mergea greu, parcă îmbătrânise cu zece ani. Nevasta n-o să se prindă. O să creadă că iar a venit beat. Și ce? Doar nu-i prima dată...

Ochii verzi prelungesc câmpia în spații tremurate

Ioan URSU

Poezia își are propriul univers, ireductibil la cel real. Iată o aserțiune cunoscută degustătorilor de poeme, acelora care nu vor întreba de fiecare dată „*ce vor să spună versurile astea?*”, iar cine va întreba, ridicând din sprâncene, care va să zică să facă bine, pentru indolența lui, să citească romane de dragoste sau proză fantasy&science fiction sau gazeta sporturilor. Mi-a plăcut de când mă știu provocarea dificilului, a obscurității mallarméene, a prețiozității gongorice, a artificialității limbajului poetic. Acum țin în mână o carte care îmi place mult, ca de la matematician la matematician, cartea doamnei Doina Drăguț: „*Gânduri de lumină*”, Editura UZP, 2019.

Versurile sunt întotdeauna o sfântă mistificare, a zis cineva. Versurile acestea nu sunt intertextualiste, nici postmoderniste, dar pot fi categorisite la rigoare ca postsuprarealiste, da, enigmatice, prin „*jocul interesat al gândirii*” (Breton). Iată: „*Cât echilibru poate să fie/ pe o sferă/ care se rostogolește?/ cât echilibru poate să fie/ pe un triunghi sprijinit/ pe unul din vârfurile sale?/ cât echilibru poate să fie/ într-o privire aplecată de vânt?/ (cât echilibru...)*”. Altele simulează inocența: „*să fie arcul/ ne-mplinirea unui cerc?/ să fie zidul/ semnul epuizării?/ să fie floarea/ uitarea frigului din urmă?*” (să fie...?). Dar sunt și unele tânguind disperarea: „*Cartea destinului s-a deschis/ paginile s-au răsucit/ ca niște frunze,/ vântul s-a oprit,/ crucea s-a prăbușit,/ umbra s-a alungit/ până la marginea abstracției/ ultime.*” (Poetul și arta lui).

Registrul poetic nu se oprește aici. Aș spune că nota dominantă este a unui „*concretism ritualizant și emfatic, de extracție asiatică, propriu promoției șaptezeciste*” (Claudiu Komartin). Poeta debutează într-adevăr în anii '70, în revista Luceafărul. Iată o mostră de concretism asiatic, patetic, ritmat, prețios, afectat: „*Ochii verzi prelungesc câmpia în spații tremurate, totul este neașteptat, umbra și lumina se joacă, aripile se adaugă una câte una, regnul se mișcă plin de fantezie, iar pornirile trec ritmându-și nepăsarea... Cuvintele răspândesc în ritm năvalnic tăcerea, draperiile se mulează dând margine fiecăruia, privirile fulgeră vedenii, veșnic deschis sufletul destramă călătorii, iar cel ce îmbrățișează tot, abandonându-și forma, cu picioarele străpunse de fugă, aluneca tot mai adânc prin noi vecinătăți*”. (Relația cu timpul).

Exercițiul analizei critice întâmpină efort tocmai în acele poeme ample, care mă trimit la „*Elegiile*” lui Nichita, sau la „*Căderea*” lui Cărtărescu, sau la unele poeme ale lui Daniel Turcea: ultimele două titluri mai sus amintite, Poetul și arta lui și Relația cu timpul, la care aș adăuga antologicele, cred,

Trecere fugară și iluzii și speranțe
Aș alege ca pol al admirației
ultimul poem citat. Mă întreb cum
a fost scris: dintr-o suflare, sau
printr-o îndelungată elaborare, cu
un plan sau după modelul
matematic al zgomotului alb, în
care pașii procesului, aici cuvintele,
survin fără minimă predictibilitate.
Poate cheia se află în cascada
nesfârșită de (cvasi)antonime,
început-sfârșit, bine-rău, neliniște-
nădejde, iluzie-speranță, tot-nimic
etc. etc, dar și în eșafodajul discret pus la dispoziție de
formația matematică a autoarei: formatare, margini,
extreme, aproximare, dezarhivare, raport spațial, distanță,
infini, Zenon, temporar, drum, convergență, circumscris. Și,
la mijloc de codru des de obscuritate, de ermetism al
sensului, această inserție pară din Anton Pann: „*bogăție de
sărac strecurată-n haină veche*”. Este sigur că metaforele sunt
foarte puține în această poezie a doamnei Drăguț. Și este
sigur că, așa cum afirmă undeva Nicolae Manolescu,
metafora nu face poezia, în sensul că nu neapărat. Și că, în
slaba colecție de metafore ale poemului, poemul în sine
devine o metaforă sui-generis.

Nu aș trece cu vederea primele poeme ale volumului, de
dimensiuni reduse, cele mai multe ca număr ale volumului,
în care se relevă pe alocuri o poezie din care nu lipsesc,
ingenios distilate, ingrediente gnomice, aforistice, aporetice,
la urma urmei ludice: „*cea mai puternică lumină/ dintre toate
luminile lumii/ este întunericul dinlăuntrul meu*” (Cea mai, cel
mai...); „*rădăcini sporesc celestul/ și în vârfuri de teluric/ se-
adâncesc*” (Fluturi desprinși din gânduri, versuri reluate în
amplul poem Trecere fugară); „*ceea ce cunoaștem/ nu este
pe măsura/ a ceea ce nu cunoaștem*” (Îngrădiți de timp,
versuri reluate de asemenea în Trecere fugară); „*viața e o
pregătire/ pentru trecerea fluviului/ de lumină*” (Fluviul de
lumină, versuri iarăși reluate în Trecere fugară). În unele
forme muzicale (sonata, simfonia...), arhitectura se bazează
uneori pe recurența unei teme muzicale; am repede în minte
minunea care este Simfonia 1 de Mahler, cu tema cântecului
popular Frère Jacques). Așa poate și aici, și atunci piesele
volumului trebuie privite ca un tot unitar, cum se zice
îndeobște.

Am început acest mic eseu cu noțiunea de univers poetic.
Să închei cu o statistică a universului lingvistic al volumului.
Frecvența cuvintelor substantive (cel puțin 10 apariții în text):
timp (34); echilibru (16); lumină (15); cerc (13); urmă (11);
gând (10). În preajma acestor cărămizi lingvistice ale textului
găsim: dor/dorința, amintiri, fluturi. La prima vedere, aici
avem de-a face deci cu un poet de sorginte fizico-matematică
mai degrabă decât lirico-metafizică, mai apropiat de Ion
Barbu decât de Lucian Blaga, ca să îi cităm doar pe clasicii
noștri moderni.

Cuvântul-cheie, cu o statistică medie în raport cu cele mai
frecvente și cele mai puțin frecvente (vorbesc doar de
substantive), este unul din cele mai nobile ale limbii române:
gând. Să reținem, sub beneficiu de inventar, că este de
origine maghiară.

CRITICĂ ȘI VOCATIE

Marian NENCESCU

O (eventuală) autodefinire a criticului literar pornind de la câteva întrebări esențiale, precum motivarea demersului artistic, obiective, standarde, sau așteptări de ordin mai mult sau mai puțin subiectiv, ar trebui să plece de la ceea ce, cândva, Constantin Rădulescu-Motru numea „starea de personalitate” a artistului, a creatorului, în general, în raport cu o viață socială „civilizată”. Personalitatea, susținea Rădulescu-Motru, se cristalizează în funcție de motivarea „morală” a demersurilor profesionale. Asta era, în esență, teza lui Motru, și ea se aplică întocmai și în viața literară.

Urmând acest fir (călăuzitor) nu-mi rămâne decât să constat că, în accepția mea, nu există o profesie de critic cu care mă identific anume, ci o vocație. Personal, am avut această revelație relativ târziu, ca vârstă fizică, în momentul când, pus efectiv în situația de a emite unele judecăți critice și valorice, în calitate de director de revistă culturală („Lucrurile nu sunt greu de făcut, mai greu e să te pui în situația de a le face”, susținea Brâncuși într-unul din Aforismele sale), am înțeles că, dincolo de „entuziasmul pentru muncă și creație”, care, în fond, ar trebui să fie comun oricărui cărturar pornit pe acest drum, e nevoie și de vocație, în sensul semnalat de Rădulescu-Motru, așa încât, dincolo de normele valorice, de cunoștințe, să primeze valorile „morale”.

Pornind de la această observație, am început să abordez fenomenul cultural într-o manieră mai generalistă, ținând seama și de experiența culturală acumulată. Am adăugat la lungă listă a cărților strict literare comentate și analizate, lucrări din multe alte domenii conexe: istorie culturală, geopolitică, estetică, și chiar altele, ce exced cadrul stric al domeniului analizat, dar care mi s-au părut suficient de convingătoare, plecând de la ideea că studiul literar, în sine, este mult mai extins decât simpla referire la autorii preferați.

Pe scriitori e bine să-i citești, nu să-i cunoști, spune o butadă. Problema este legată, deopotrivă, de psihologie, dar și de metafizică, asta pentru că, în sine, critica, văzută ca un corolar al activităților creative, nu ține de judecata valorică, propriu-zisă, cât de o anume inițiere, fiind, mai degrabă, un răspuns (provizoriu) la câteva întrebări esențiale. Este, dacă vrem, o mărturisire de credință. Fiecare în parte și toți cei ce scriem, la un loc, îndeplinim acest „ritual”, ca pe o formă de mântuire, de auto-salvare. Iar opera de artă pe care o analizăm nu este decât o provocare, menită să ne proiecteze în universul propriului eu.

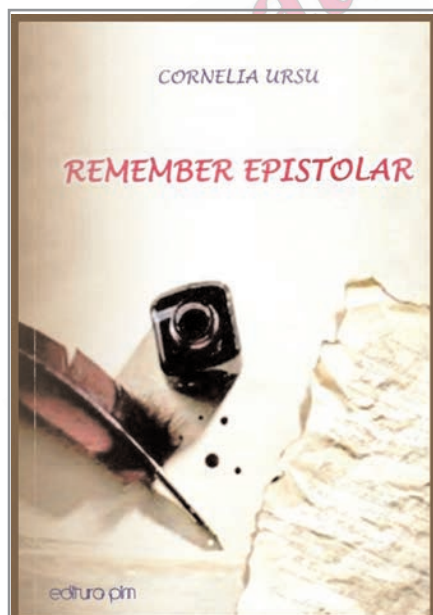
În opinia mea, instanța supremă, cea care ne dirijează judecățile și ne rânduieste acțiunile, potrivit cu firea noastră,

rămâne conștiința critică, singura ce ne ferește de „urâciosul” egoism. La judecata istoriei, nu există criterii „estetice” infailibile, orice judecată categorială valabilă fiind cea formulată în concordanță cu propriul sistem moral. „Dușmanul” criticului nu este nici timpul, și nici adversarii literari, ci este trădarea propriei conștiințe. De aceea, avem critici buni și critici „divini”, cei care, urmând o chemare, nevăzută, dau glas durerii și emoției, plăcerii și bucuriei, eliberând fărâma de catharsis din opera de artă. Privită din această perspectivă, critica pe care încerc s-o practic, la nivel programatic, dar și concret, cultural, este, dincolo de logica discursului, o încercare de ordin reflexiv-dialectic de a reordona haosul creației, de a da un sens transcendent intențiilor creative (ale mele și ale confrăților), în funcție de ceea ce Rădulescu-Motru numea, generic, vocația, o cale discursivă și contradictorie de a ajunge la „miezul” cosmic al fiecărei arte. Pe de altă parte, pentru o cercetare obiectivă, corectă și echilibrată, e suficient să aplic câteva principii, auto-asumate, pentru a mă simți liber în exercitarea actului critic. Asta nu înseamnă un moralism rigid, un formalism etic fără suport estetic, ci practicarea unui excurs „liber” și necondiționat, în care sunt incluse și manifestările „neexplicate” ale actului artistic, cu toate bizareriile și anomaliile posibile.

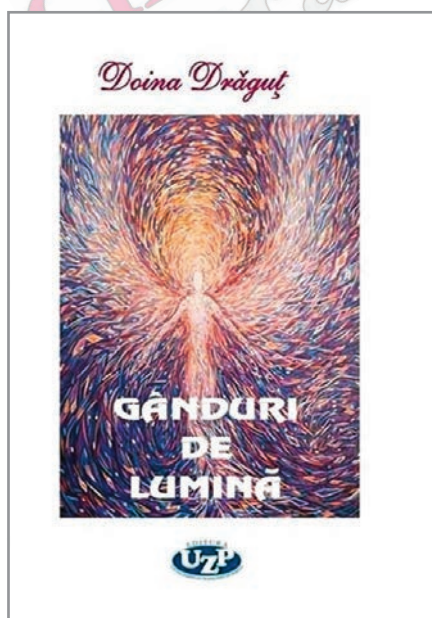
Se vorbește mult, la noi, despre imparțialitatea, ori chiar despre „suveranitatea” actului critic. De parcă noi, criticii, n-am fi, la rândul nostru, tot oameni, supuși unor imbolduri personale, sau, mai grav, unor influențe subiective. În acest joc necontrolat al confruntărilor profesionale, ca și al orgoliilor scriitoricești, și pe fundalul, deloc confortabil, al „zgomotului de fond” de pe scena literară, singurele criterii sigure de evaluare rămân programele „estetice”, sau măcar încercarea de a identifica unele direcții literare. Altfel, încercarea de a da „verdict”, ori de a stabili ierarhii, devine un „păcat”, ce variază între „grav” și „mortal”. În orice societate „așezată”, semnificativă rămâne puterea de judecare a celor investiți să exercite acest act, deopotrivă necesar, literar, dar și etic.

În opinia mea, dincolo de opțiunile estetice, criticul este, fundamental, un „judecător”, iar o judecată critică, odată formulată, îți poartă pecetea. Este cazul particular, când un critic este și creator de sistem estetic. Din păcate, criticii sistemici, cum este și cel căruia îi dedic, prietenește, acest demers publicistic, și al cărui studiu despre Trivial mi-a lămurit multe din dilemele estetice recente, sunt, ca și filosofii autentici, rari, și, obligatoriu, „de formula unu”.

În aceste condiții, actul critic, în sine, este o demonstrație de interpretare și aplicare, creativă, a legilor generale ale esteticii, întărite pe un suport moral. Orice exces, orice încercare de a rupe lanțul de credibilitate dintre autor și public, este un eșec al criticii. Și, în fond, de ce am risca, forțând soarta operei de artă, să-i dăm, a posteriori, alt destin? Rămân la opinia că un critic „de încredere” nu scrie pentru un public anume, pentru un grup, ori o confrerie de scriitori, ci pentru că e convins de „dreptatea” demersului său. Așa scriu eu, și îmi imaginez că exact asta așteaptă de la mine publicul care mă citește.

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Poetului adevărat nu-i este rușine niciodată de experiența lui de viață”,
NIETZSCHE